

Afgørelser – Reg. nr.: 02765.00

Fredningen vedrører: Lading Sø

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 17-05-1963, 30-01-1974

Fredningsnævnet 07-03-1962

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

LYST 24/5 1963

REG. NR. 2765

17/5-1963

UDSKRIFT
af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1963, den 17. maj afsagde Overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen 1561/62 vedrørende fredning af Lading sø med omliggende arealer.

I den af fredningsnævnet for Århus amtsrådsreds den 7. marts 1962 afsagte kendelse hedder det:

"I skrivelse af 14. maj 1960 meddelte Overfredningsnævnet Naturfredningsnævnet for Århus Amt, at Overfredningsnævnet havde godkendt den af Århusegnens Fredningsplansudvalg udarbejdede fredningsplan for den vestlige del af Århuseggen. Det meddeltes samtidig, at planens tinglysning og bekendtgørelse ville ske kommunevis.

Fredningsplanen er, hvad angår Lading sogn og Skivholme sogn først bekendtgjort i Statstidende for den 12. oktober 1961.

Den 7. marts 1961 anholdt landinspektør Kai Holm i Silkeborg Landbrugsministeriet om approbation på udstykning af den Laurits Karl Marius Jensen tilhørende ejendom matr. nr. 12 a Lading by og sogn. Ved den således tilsigtede udstykning ville et areal på 5120 m² blive udstykket som solgt til viceskoleinspektør V. Brandsborg til bebyggelse med et sommerhus.

Andragendet blev indleveret til Lading Sogneråd, som imidlertid den 16. marts 1961 henviste andrageren til at søge Århusegnens Fredningsplansudvalg, idet parcellen efter sognerådets formening faldt ind under det område ved Lading Sø, som omfattes af ovennævnte fredningsplan.

Landinspektøren sendte derefter sagen til planudvalget, som den 27. marts 1961 sendte sagen til fredningsnævnet med bemærkning, at den pågældende parcel var optaget på den godkendte, men endnu ikke tinglyste og bekendtgjorte fredningsplan for Århusegnens vestlige del, og indstillede, at der rejstes fredningssag.

I skrivelse af 28. marts 1961 meddelte nævnet landinspektør Holm, at nævnet i den nærmeste fremtid ville tage stilling til, hvorvidt der skulle rejses fredningssag, hvorfor nævnet henstillede, at forberedelserne til byggeri på parcellen foreløbig stilledes i bero.

Den 20. april 1961 meddelte nævnet derefter landinspektør Holm, at nævnet nu havde rejst spørgsmål om fredning af et område mellem Lading Sø og Århus-Viborg landevejen og den offentlige bivej fra Lading til Skivholme, inden for hvilket område den oftnævnte parcel ligger. Nævnet henviste derhos til bestemmelserne i § 22 i bekendtgørelse nr. 106 af 21. marts 1959 af lov om naturfredning om eventuel erstatning for forsinkelse af byggeriet. I stedet for disse bestemmelser gælder nu bestemmelserne i § 10 i bekendtgørelse nr. 194 af 16. juni 1961 af lov om naturfredning.

Det er ikke første gang, der er tale om at bringe naturfredningslovens regler til anvendelse på Lading Sø eller denne søs omgivelser.

Allerede den 16. maj 1926 gjorde medlem af naturfredningsnævnet skovfoged H. Emanuel i Fajstrup nævnet opmærksomt på afholdelsen af et landvæsenskommissionsmøde ved Lading Sø den 20. maj 1926 i anledning af planer om at sænke vandstanden i søen. Det fremgår ikke af nævnets arkiv, hvad der videre pas-

serede med hensyn til disse planers fremme. Men den 15. maj 1942 rejste Danmarks Naturfredningsforening ved overretssagfører Frank Wilde i Århus egentlig fredningssag om at frede søen således, at en den gang påny frygtet vandstandssænkning blev hindret. Foreningen fremsendte en skriftlig henvendelse fra flere af egnens beboere til foreningen om bistand. Denne henvendelse var endvidere bilagt afskrift af en skriftlig henvendelse fra 361 beboere - derunder fra 92 % af samtlige husestande i Lading og fra 96 i Skivholme - til overhofmesterinde, lensgrevinde Wedell på Frijsenborg ligeledes om bistand til at undgå ødelæggelse af naturskønheden ved Lading Sø ved sænkning af søens vandstand. Overretssagfører Wilde's begæring var derhos bilagt en skrivelse af 15. maj 1942 fra Det danske Hedeselskabs kulturtekniske afdeling i Viborg, hvoraf det fremgik, at afdelingen havde uarbejdet et projekt til en delvis sænkning af vandstanden i Lading Sø, men ikke til søens tørlæggelse, og at selskabet formodede, at sagen fra lodsejernes side var stillet i bero.

Nævnet henvendte sig straks til ejeren af Lyngballegaard proprietær J. Bech-Jensen, som oplyste, at det var ham, der havde rejst sag om søen, men tilføjede, at sagen var stillet i bero efter forhandlinger med Frijsenborg.

Herefter erklærede Danmarks Naturfredningsforening sig enig i, at sagen om fredning betragtedes som bortfaldet.

Efter at der var tilvejebragt visse nødvendige oplysninger og forhandlet med planudvalget, blev der den 9 - 11. august 1961 ved bekendtgørelse i Statstidende og i Aarhus Stiftstidende og Aarhus Amtstidende samt i "Demokraten" og ved postforkyndelse og anbefalede skrivelser indkaldt til et møde

i Lading.

Den 23. august 1961 kl. 14 mødtes nævnets medlemmer - herredssommer Carl Erik Bonnevie fra Århus, landsretssagfører Georg Waage fra Odder, skovfoged G. Emanuel fra Fajstrup samt gårdejer Aage Sehested fra Skovby - i Lading ved den østre ende af bivej nr. 7 for at behandle den af nævnet den 20. april 1961 rejste sag om fredning af Lading Sø og denne sø's omgivelser.

Mødt var endvidere følgende ejere og andre i de pågældende ejendomme berettigede:

De på den nedenfor nævnte liste over ejere opførte med undtagelse af Niels Ulrich Marcussen (død), syerske Marie Loft, Niels Christiansen, Niels Jørgen Bech Jensen, Anna Mabel og Helga Bech Jensen, Stiftsøvrigheden, Carl Nielsen, Terp, Karl, Bent og Richardt Jensen.

Parcelkøberen skoleinspektør Brandsborg var mødt.

Af andre berettigede var ingen mødt. (listen oplæstes)

For Lading Sogneråd mødte landsretssagfører Eriksen, Hammel.

For greve Wedell mødte skovrider Løvengren.

Sammen med ejerne mødte landsretssagfører Eriksen, Hammel.

Der mødte derhos følgende for de efternævnte myndigheder og foreninger og institutioner:

For Naturfredningsrådet, arkitekt Tobias Faber.

For Naturfredningsforeningen, havearkitekt Morten Eriksen.

For planudvalget, amtsfuldmægtig Isager.

For amtsvejvæsenet, amtsvejinspektør Christoffersen.

Der fremlagdes:

- 1) afskrift af bekendtgørelse med indvarsling til mødet indrykket i Statstidende,

2) Aarhus Stiftstidende, Aarhus Amtstidende og Demokraten og postforkyndt efter

3-4) fremlagte lister.

Endvidere fremlagdes:

5) 29 tingbogsattester,

6) skrivelse af 27. marts 1961 fra planudvalget,

7-14) udstykningsagens dokumenter,

15) afskrift af nævnets skrivelse af 28. marts 1961 til landinspektør Holm,

16) afskrift af nævnets skrivelse af 20. april 1961 til landinspektør Holm,

17) afskrift af nævnets skrivelse af 27. juli 1961 til Amtsvejinspektoratet,

18) Århus Amts Vej- og Vandinspektorats skrivelse af 31. juli 1961,

19) afskrift af nævnets skrivelse af 9. august 1961 til vurderingsformand Harald Emil Olesen,

20) 2 vurderingslister,

21) skrivelse fra Sv. Aa. Olsen om erstatning.

Nævnsformanden opfordrede de mødte til at oplyse, om der siden den 20. april 1961 var sket nogen forandring med hensyn til rettigheder over de pågældende arealer. Ingen oplyste sådant.

Skovrideren redegjorde for grevskabets interesse som skov-ejer i, at det ikke forhindres, at vandspejlet sænkes, subsidiært at der ydes erstatning for udgifter til digeanlæg og pumpeanlæg m. m.

På vegne samtlige lodsejere med undtagelse af skoleinspektør Brandsborg bemærkede landsretssagfører Eriksen, at man modsatte

sig fredning, men at man er indforstået med en regel om censur ved byggeri. På vegne skoleinspektør Brandsborg anførte landsretssagfører Eriksen, at han ønsker ret til at bygge hus på den af ham købte parcel. For Nørby modsatte landsretssagfører Eriksen sig enhver form for fredning. For grevskabet forbeholdt skovrider Løvengreen sig rørskår og for Lyngballegårds ejere forbeholdt landsretssagfører Eriksen sig ret til opførelse af læskur og malkestald grundet på arealernes afstand fra hovedgården.

Iøvrigt gjorde landsretssagfører Eriksen erstatningskrav gældende for de enkelte lodsejere som anført på den fremlagte ejerliste nr.22.

For Lading Sogneråd gjorde landsretssagfører Eriksen gældende, at man ikke har interesse i en fredning.

For fredningsplanudvalget gjorde fuldmægtig Isager gældende, at kun en status quo fredning vil tilgodese formålet med den af fredningsplansudvalget foreslåede fredning, hvorfor han påstod sagen fremmet som fredningssag.

For Naturfredningsrådet anførte arkitekt Faber, at det væsentlige ved den foreslåede fredning lå i, at søen omgives af ubrudte landbrugsarealer. Arkitekten var meget betænkelig ved censur, da enhver form for byggeri vil forskertse formålet for denne fredning.

Landsretssagfører Eriksen bad sagen fremmet for såvidt angår parcelkøberen skoleinspektør Brandsborg. Såfremt denne ikke får lov til at bygge, forbeholdes dennes erstatningskrav.

Formanden udsatte sagen til drøftelse i nævnet.

Listen nr. 22 ser således ud:

Gårdejer, sognefoged Aage Vitten, Lading, 10.000 kr.

Peter Kjærgård, Lading, 10.000 kr.

Max Givskov, Lading, 60.000 kr.

Gårdejer Niels Ulrich Markussen, Lading, (død, Robert Andersen gdr.) 10.000 kr. + pumpe

Gårdejer Niels Overgård, Lading, 60.000 kr.

Rasmus Peter Mortensen, Lading, 40.000 kr.

Laurits Karl Marius Jensen, Lading, 50.000 kr.

Gårdejer Anders Peter Sørensen, Lading, 60.000 kr.

Marius Rye, Lading, 10.000 kr.

Ejler Borlund, Lading, 10.000 kr.

Charles Bendt Mogens Tido greve Wedell, Frijsenborg pr. Hammel, rørskår forbeholdes

Svend Aage Olsen, Fajstrup pr. Lading, 30.000 kr.

Ejner Jensen, Fajstrup pr. Lading, 10.000 kr.

Syerske Marie Loft, Fajstrup pr. Lading, 10.000 kr.

Smedemester Holger Chr. Toft, Fajstrup pr. Lading, 10.000 kr.

Niels Christiansen, Fajstrup pr. Lading,

Gårdejer Ingvarc Boye, Fajstrup pr. Lading, 60.000 kr.

Hans Overgaard Hansen, Fajstrup pr. Lading, 10.000 kr.

Niels Jørgen Bech-Jensen, Arizona,)

Anna Mabel Bech-Jensen, Lyngballegård,)

Helga Bech-Jensen, Lyngballegård,)

Jens Bech-Jensen, Lyngballegård,)

forbeholdt dige og
pumpe

Stiftøvrigheden over Aarhus Stift, Fredensgade, Århus (ikke lanasretssagfører Eriksen)

Gårdejer Christian Nørby, Terp Møllegård pr. Lading, modsætter sig

Anton Frederik Nielsen, Terp, 25.000 kr.

Carl Nielsen, Terp, 35.000 kr.

Henning J. Pedersen, Terp, 10.000 kr.

Karl Bent Jensen, Terp,
Richard Vagner Jensen, Terp.

Efter det oplyste gælder der ikke nogen byplan eller dispositionsplan eller byggevedtægt for det område, der er tale om at frede under nærværende sag.

På matr. nr. 22 Fajstrup by Lading sogn findes der skov - Fajstrup Nederskov - og på matr. nr. 1 b Lyngballe Hovedgaard Lading sogn og matr. nr. 6 a Terp by Skivholme sogn findes der ligeledes skov - Lyngballe Skov og Skivholme Skov -. For dette sammenhængende skovområde gælder reglerne i naturfredningslovens § 25, 2. stykke, om nødvendigheden af tilladelse til, at der bygges nærmere end 300 m.

Det område, der er tale om at frede ved nærværende kendelse, grænser mod nord op til Århus Amts landevej til Viborg, og for denne strækning gælder derfor reglerne i § 25, 4. stykke, jfr. lov nr. 192 af 16. juni 1961, om nødvendigheden af tilladelse til at der bygges nærmere end 100 m.

I skoven på matr. nr. 6 a Terp by Skivholme sogn findes der et jordfast fortidsminde - et voldsted - som ligger i en kort afstand fra Lading Sø. For dette fortidsminde gælder ifølge Nationalmuseet's bestemmelse reglerne i naturfredningslovens § 2 jfr. ovennævnte lov af 16. juni 1961 om fredning og om nødvendigheden af tilladelse til visse foranstaltninger inden for en omkreds af 100 m fra fortidsmindet.

Det område, der under nærværende sag er tale om at frede, er som oven for nævnt omfattet af den fredningsplan, som er udarbejdet og godkendt i henhold til bestemmelserne i den daværende § 31 i lov nr. 140 af 7. maj 1937 om naturfredning således som denne § var affattet ved lov nr. 129 af 13. april

1938 og lov nr. 339 af 25. juni 1940. Til disse bestemmelser svarer nu §§ 33 - 39 i bekendtgørelse nr. 194 af 16. juni 1961 af lov om naturfredning.

Naturfredningsnævnet for Århus Amt kan tiltræde Overfredningsnævnets opfattelse af, at det pågældende område er et areal, som det på grund af dets naturskønhed og beliggenhed må anses for ønskeligt at bevare fri for bebyggelse eller andre foranstaltninger, der kan ødelægge eller forringe det for almenheden, således som denne opfattelse har givet sig tilkende ved, at Overfredningsnævnet har godkendt planen.

Herefter er lovens betingelse - at det område, der fredes ved kendelse eller overenskomst, på grund af dets skønhed, beliggenhed eller ejendommelighed har væsentlig betydning for almenheden, jfr. lovens § 1, 1. stykke, - opfyldt og fredning for så vidt begrundet.

Da nærværende sag derhos viser, at områdets fredningsværdi er truet, er endvidere denne betingelse opfyldt, og da truslen - uanset de ved lov nr. 192 af 16. juni 1961 indførte ændringer i naturfredningsloven - ikke skønnes at kunne afværges ad anden vej, og da fredning som nedenfor bestemt skønnes at være af så stor værdi for almenheden, at samfundet kan bære udgifterne ved udredelsen af erstatninger og andre udgifter, vil fredning være at bestemme.

Stedligt begrænses nærværende fredning til søen og de lodder, som hører til nedennævnte matr. nr. og ligger mellem søen og landevejen og bivejen til Skivholme by, således som vist på vedhæftede rids og som i marken betegnet ved de af nævnets landinspektør nedsatte pæle mærket S.:

matr. nr. 15 a og 11 e)

12 d og 10 f)

2 e 2 c)

9 a 10 a)

5 k)

Fajstrup by Lading sogn

5 d)

5 q)

5 n)

5 f)

5 a)

13 h)

4 l)

10 a)

2 a)

3 a)

14 a)

14 b)

20 e)

12 a)

Lading by og sogn

15 i)

14 b)

20 e)

13 b)

14 n)

11 a)

10 a)

21 d)

30)

matr. nr. 1 a)	Lyngballegaard Lading sogn
1 b)	
2 a)	Terp by Skivholme sogn
4 a)	
3 c)	
3 a)	
6 b)	
6 c)	
6 d)	
1)	
5 a)	
5 b)	
6 a)	

Den fredning, som bestemmes ved nærværende kendelse, går ud på at bevare Lading Sø og denne søs nærmeste omgivelser i samme tilstand, som den nu findes i, og som den længe har været i, og udsigten til søen, og for at søge dette formål opnået bestemmes det, at søen og landskabets nuværende terrænformer ikke ved menneskelig indgriben på nogen som helst måde må forandres umiddelbart eller middelbart, og at de fredede jordarealer, agre og enge også for fremtiden kun må benyttes til landbrugsmæssig dyrkning, høslet eller græsning på samme måde som hidtil og således, at landskabets udseende og den stilhed, der hidtil har hersket over det, bevares for fremtiden og ikke forstyrres ved opførelse af bygninger eller af andre faste eller transportable konstruktioner af nogen som helst slags derunder også transformatorstationer, tankanlæg og lignende, ved anbringelse - midlertidigt eller varigt - bortset fra de allerede bebyggede

arealer af flagstænger, radio- eller fjernsynsantenner eller master eller andre indretninger til luftledninger af hvilken som helst slags eller af bygningslignende genstande så som boder, skure, drivhuse, garager, bådehuse eller lignende som for eksempel vogne, der tidligere har været anvendt som jernbanevogne, eller både, ved indrettelse af parkeringsplads eller lignende, ved anbringelse af friluftsklamer af nogen som helst slags, ved beplantning med vækster, der så som skovtræer og buske hinarer udsigten hen over arealerne, ved afgravning af jord eller ved opfyldning med jord eller affald eller andet eller i det hele taget ved nogen som helst indgriben, der på nogen som helst måde ændrer tilstanden.

For søens vedkommende og i forbindelse hermed for dens tilløb og afløb gælder det fremtidig, at vandets beskaffenhed i søen og dens tilløb eller afløb ikke må forurenes ved tilledning af forurenende væsker eller ved udkastning eller ned-sænkning i sø eller i vandløb af forurenende stoffer, at det areal, der nu dækkes af søens overflade, ikke må formindskes ved inddæmning, udfyldning eller ved opfyldning eller dets nuværende figur - søbreddens forløb - ændres, at færdsel på søen med fartøjer, der fremdrives med motor eller andre mekaniske indretninger eller i det hele taget ved andre midler end ved brug af årer til roning eller af sejl til sejlads, ikke må finde sted, at jagt og fiskeri kun udøves på den for sådanne foranstaltninger hidtil her til lands sædvanlige måde, at såvel jagt og fiskeri som al anden færdsel på søen af en hvilken som helst slags sker uden unødigt støj fra de ombord værende.

For det hele fredede landskab gælder det, at enhver brug af højttalere - herunder radioapparater, grammofooner og andre

lignende apparater - bortset fra de allerede bebyggede arealer er forbudt, og at medbringelse på de fredede arealer af sådanne apparater, derunder også transistorradio'er, ligeledes er forbudt.

Såvel egne hegn som fælleshegn skal rejses og vedligeholdes således, at udsigten fra de offentlige veje til søen ikke forringes eller udelukkes. Stendiger må ikke fjernes uden nævnets forudgående skriftlige tilladelse.

Uden hensyn til nærværende kendelse kan dog de bygninger, der hører til de landbrug eller håndværksvirksomheder, hvis jorder eller grunde helt eller delvis ligger inden for det nu fredede område, uden nævnets tilladelse udvides, ombygges eller flyttes af hensyn til en naturlig forandring eller forbedring af den pågældende virksomhed. Og nævnet kan, når det skønner det naturligt, tillade anlæg af frugtplantager inden for det fredede område.

Påtaleberettiget med hensyn til overholdelsen af nærværende servitutedokument er Naturfredningsnævnet for Århus Amt.

Da naturfredningsnævnet ikke - som nævnt i naturfredningslovens § 11 - har kunnet opnå enighed med nogen som helst af ejerne af de pågældende ejendomme om nogen ordning, der ikke medfører udgift for det offentlige til erstatnings udredelse, idet ejernes tilbud om at undergive byggeri på ejendommene bygningscensur ved naturfredningsnævnet ikke er fundet fyldestgørende, må nævnet i henhold til bestemmelserne herom i naturfredningslovens § 14 tage stilling til ejernes krav om erstatning.

Fastsættelsen af den erstatning, som tilkommer ejerne og de anere i de pågældende ejendomme berettigede, må også i nær-

værende sag ske ved et skøn, men ved udøvelsen af dette skøn går nævnet ud fra visse udgangspunkter derunder navnlig en forudsætning med hensyn til beskaffenheden af de indskrænkninger, fredningen foretager i de pågældendes adgang til frit at råde faktisk og retlig over de fredede områder, en forudsætning med hensyn til størrelsen og beliggenheden af disse områder og en forudsætning med hensyn til vurderingen i kroner og øre af det tab, der ved fredningen tilføjes de pågældende. Hertil kommer imidlertid, at nævnet yderligere finder at måtte tage hensyn til de indskrænkninger, som uden nogen mellemkommende forvaltningsakt følger umiddelbart af almindelige, for alle gældende retsregler, der har fundet udtryk i lovbestemmelser.

Af disse indskrænkninger må fremhæves ikke blot landbrugsforpligtelsen, som den nu er beskrevet i § 2 i bekendtgørelse nr. 259 af 8. august 1958 af lov om landbrugsejendomme, men yderligere de indskrænkninger, der findes beskrevet i bekendtgørelse nr. 194 af 16. juni 1961 af lov om naturfredning § 22 om nødvendigheden af fredningsnævnets tilladelse til opførelse af visse bygninger på steder, der ligger uden for byer eller bymæssig bebyggelse og uden for områder, der er omfattet af en godkendt byudviklingsplan eller byplan (dispositionsplan), og i samme bekendtgørelses § 25, 2. og 4. stykke, om sådan tilladelse til at bygge inden for 300 m fra skov, 150 m fra sø og vandløb og 100 m fra visse offentlige veje, jfr. ovenfor.

De fremsatte erstatningskrav ser nævnet således på.

En særlig stilling indtager skoleinspektør Brandsborg's krav. Hvis ikke nærværende fredningssag var blevet rejst, ville han have kunnet nå at bygge sit sommerhus på den parcel af matr. nr. 12 a Lading by og sogn, han har købt af gårdejer L.K.M.

Jensen. Og han ville have kunnet nå at gøre dette, inden de nye regler om afstand mellem sø og bygninger . trådte i kraft. Han må derfor have krav på erstatning for det tab, han derved måtte have lidt. Lette tab må antages at bestå i, at Brandsborg nu må kunne komme ud for at skulle betale mere for en andet sted beliggende byggegrund end for grunden ved Lading Sø og i hans forgæves afholdte positive udgifter.

Det beløb, der herefter tilkommer Brandsborg skønnes at kunne fastsættes til 5.500 kr.

De øvrige ejere, der har krævet erstatning, er noget anderledes stillet.

Alle de arealer, der fredes ved nærværende fredningskendelse, omfattes af bestemmelserne i naturfredningsloven om nødvendigheden af nævnets tilladelse til opførelse af bygninger, som ikke udelukkende tjener landbrugs-, skovbrugs-, fiskerierhvervet eller andet på stedet naturligt erhverv eller tjener til lokal helårsbeboelse, og nogle af arealerne tillige af bestemmelserne i samme lov om nødvendigheden af nævnets tilladelse til at bygge andet end de for landbrugs-, skovbrugs- eller fiskerierhvervet nødvendige bygninger nærmere end 300 m fra de pagældende skovstrækninger, 150 m fra Lading Sø og 100 m fra landevejen gennem Lading.

Således som bestemmelserne i naturfredningsloven om afstand fra skov, sø og vej må antages at have været anvendt hidtil - nemlig således at tilladelse er nægtet til byggeri andre steder end, hvor terrænformerne i det væsentlige skjulte byggeriet, eller hvor der i forvejen var bygget andre bygninger i nærheden, hvorved værdien af landskabets skønhed eller ejendommelighed allerede var forringet,- må det antages, at der, hvis nærværende fredning ikke var gennemført ikke ville være

blevet tilladt byggeri på de nu fredede arealer nær skov, sø eller vej.

Det må derimod antages, at der bortset fra afstandsbestemmelserne uden nævnets tilladelse havde kunnet opføres bygninger, der alene tjener landbrugs-, skovbrugs-, fiskerierhvervet eller andet på stedet naturligt erhverv eller alene tjener til lokal helårsbeboelse, alt dog kun, såfremt ikke en byudviklingsplan eller en byplan (dispositionsplan) hindrede dette, eller sådant byggeri iøvrigt ville stride imod bestemmelser truffet i medfør af andre lovbestemmelser om byggeri.

Iøvrigt må det antages, at opførelse af bygninger på de fredede arealer ikke ville være sket i en nogenlunde nær fremtid, men først i en fjern og uvis fremtid, hvorfor det er udelukket nu med nogen videre sikkerhed at skønne over omfanget eller pengevurderingen af et tab, som endnu ikke er i sigte.

Nævnet finder, at der efter omstændighederne bør tilkomme ejerne af de arealer, for hvilke de ovennævnte afstandsbestemmelser ikke gælder, en erstatning fastsat efter skøn og billighed og sigtende til at opveje ulemperne ved den nu bestemte fredning af disse arealer.

Den erstatning, der således tilkommer ejerne af de enkelte arealer, fastsættes således:

Fajstrup

matr. nr.	5 k smed Holger Chr. Toft	200 kr.
	5 d 5 q Ejner Jensen	400 kr.
	5 n Niels Christiansen	200 kr.
	5 f Marie Loft	<u>100 kr.</u>
	transport	900 kr.

	transport	900 kr.
9 a 10 a	Ingvard Boye	4000 kr.
2 e 2 c	Svend Aage Olsen	3500 kr.

Lading

14 n 14 b		
13 b 20 e	Anders Peter Sørensen	4200 kr.
12 a 15 i	Laurits Karl Marius Jensen	9600 kr.
11 a	Rasmus Peter Mortensen	5400 kr.
10 a	Niels Overgaard	11500 kr.

Terp

4 a 3 c	Carl Nielsen	6700 kr.
3 a 6 b	Anton Frederik Nielsen	4600 kr.

Parcelkøberen viceskoleinspektør V. Brandsborg	<u>5500 kr.</u>
ialt	55900 kr.

Nævnets udgifter ved behandlingen af nærværende sag afholdes i overensstemmelse med reglerne i naturfredningslovens § 32, 1. stykke, af Århus Amtsfond.

Nævnets udgifter ved de fornødne foranstaltninger til gennemførelsen og sikringen af den ved nærværende kendelse fastsatte ordning afholdes i overensstemmelse med reglerne i naturfredningslovens § 32, 4. stykke, af Statskassen, herunder udgifterne til skiltning ved de fredede områder.

Af den ovennævnte samlede erstatningssum på 55.900 kr. udredes i overensstemmelse med reglerne i naturfredningslovens § 17 de tre fjerdedele eller 41.925 kr. af Statskassen og den

sidste fjerdedel eller 13.975 kr. af Århus Amtskommune og Århus Købstadskommune i forening med henholdsvis 6.372 kr. og 7.603 kr. svarende til forholdet mellem disse kommuners folketal efter den senest nævnte henholdsvis den 1. april 1960 og den 1. januar 1962 offentliggjorte folketælling. Der findes ikke grundlag for at pålægge andre kommuner end de nævnte at udrede nogen del af erstatningssummen i henhold til bestemmelserne herom i ovennævnte § 17, sidste stykke.

Da ingen andre end ejerne har nedlagt påstand om erstatning, vil hele den erstatning, der herefter tilkommer de i ejendomme berettigede, være at betale til ejerne til disses fri rådighed med de nedenfor nævnte beløb.

I overensstemmelse med bestemmelserne i naturfredningslovens § 16 jfr. cirkulærer af 15. marts 1943 og 31. marts 1944 sker udbetalingen ved ministeriets foranstaltning gennem Århus Amtstue.

Nærværende kendelse, der ikke i sig selv giver almenheden nogen adgang til at færdes på de herved fredede områder, må for at kunne påstå ændret ankes til Overfredningsnævnet i fire uger fra dens afsigelse eller forkyndelse, men skal, hvad enten den ankes eller ikke, forelægges for Overfredningsnævnet i henhold til bestemmelsen herom i lovens § 19, 3. stykke, forinden dens bestemmelser iværksættes, men den kan straks tinglyses med Naturfredningsnævnet for Århus Amt som påtaleberettiget i henhold til tinglysningslovens § 10."

Konklusionen er sålydende:

"De ovennævnte, under følgende ejendomme hørende og på vejhæftede rids viste områder ved Lading Sø fredes i det ovenfor nærmere beskrevne omfang:

matr. nr. 15 a og 11 e, 12 d og 10 f, 2 e og 2 c, 9 a og 10 a, 5 k, 5 d, 5 q, 5 n og 5 f Fajstrup by, Lading sogn, matr. nr. 5 a, 13 h, 4 l, 10 a, 2 a, 3 a, 14 a, 14 b, 20 e, 12 a, 15 i, 14 b, 20 e, 13 b, 14 n, 11 a, 10 a, 21 d og 30 Lading by og sogn, matr. nr. 1 a og 1 b Lyngballegaard Lading sogn, matr. nr. 2 a, 4 a, 3 c, 3 a, 6 b, 6 c, 6 d, 1, 5 a, 5 b. og 6 a Terp by Skivholme sogn.

Der tillægges ejerne af de nedennævnte ejendomme en erstatning, der udgør det ud for hver især anførte beløb. Hertil kommer renter 5 % p.a. fra denne kendelsesafsigelse at regne, indtil betaling sker:

<u>Fajstrup</u> , matr. nr. 5 k smed Holger Chr. Toft	200 kr.
matr. nr. 5 d og 5 q Ejner Jensen	400 kr.
matr. nr. 5 n Niels Christiansen	200 kr.
matr. nr. 5 f Marie Loft	100 kr.
matr. nr. 9 a og 10 a Ingvarå Boye	4000 kr.
matr. nr. 2 e og 2 c Svend Aage Olsen	3500 kr.
<u>Lading</u> , matr. nr. 14 b, 14 n, 13 b og 20 e Anders Peter Sørensen	4200 kr.
matr. nr. 12 a og 15 i Laurits Karl Marius Jensen	9600 kr.
matr. nr. 11 a Rasmus Peter Mortensen	5400 kr.
matr. nr. 10 a Niels Overgaard	11500 kr.
<u>Terp</u> , matr. nr. 4 a og 3 c Carl Nielsen	6700 kr.
matr. nr. 3 a og 6 b Anton Frederik Nielsen	4600 kr.
Parcelkøberen viceskoleinspektør V. Brandsborg	5500 kr.

Erstatningsudgiften ialt 55.900 kr. tillige med renter heraf 5 % p.a. fra i dag udredes med tre fjerdedele eller 41.925 kr. af Statskassen og således, at den sidste fjerdedel

eller 13.975 kr. udredes med 6.372 kr. af Århus Amtsfond og med 7.603 kr. af Århus Købstadskommune."

Kendelsen er forelagt Overfredningsnævnet i medfør af naturfredningslovens § 19, stk. 3, hvorhos den er indanket af samtlige lodsejere.

Overfredningsnævnet har den 6. juli 1962 besigtiget de fredede arealer og forhandlet med de ankende og deres advokater samt andre i sagen interesserede, herunder repræsentanter for Danmarks naturfredningsforening, naturfredningsrådet, Lading sogneråd og Århusegnens fredningsplanudvalg.

Højesteretssagfører Bent Jacobsen, som advokat for greve Tido Wedell, Frijsenborg, protesterede ikke mod fredningen, men fandt kendelsens bestemmelser om forbud mod unødigt støj, anvendelse af motorbåde og udøvelse af jagt og fiskeri for vidtgående. Han protesterede endvidere mod kendelsens forbud mod ændring af søens vandspejl, idet en vandstandssænkning på indtil 0,50 m ville blive af afgørende betydning for afvandingen af de omliggende vandlidende skovarealer, og han nedlagde for det tilfælde, at kendelsen stadfæstedes vedrørende dette spørgsmål, påstand om en erstatning opgjort til 200.000 kr.

Landsretssagfører Poul Eriksen, Hammel, som advokat for de øvrige lodsejere med undtagelse af gårdejer Svend Åge Olsen, Fajstrup og gårdejer Harald Rasmussen, Lading, nedlagde principalt påstand om fredningens ophævelse, subsidiært krævedes de for nævnet opgjorte erstatninger, som lodsejerne iøvrigt ønskede fastsat ved

taksation. For viceskoleinspektør Brandsborg krævedes dog en erstatning på 50.000 kr. udfra de i kendelsen anvendte synspunkter. Herudover fremsattes forskellige specielle krav, blandt andet om ændring af fredningsgrænsen, om ret til vandindvinding og opførelse af et pumpehus (matr.nr. 12d, 10f Fajstrup).

Fredningsnævnets formand bemærkede, at kendelsens bestemmelser om vandstandssenkning skulle forstås således, at kendelsen alene forhindrede senkning af vandspejlet ved inddæmning, udfyldning m.v.

Forinden overfredningsnævnet tog endelig stilling til sagen indhentedes en udtalelse fra Danmarks geologiske Undersøgelse vedrørende tilgroningsfaren for søen. Denne udtalelse går ud på, at der ikke skønnes at være nogen fare for tilgroning; ved en vandspejlssenkning på 0,50 m vil visse dele af søen få lettere ved at gro til, men nogen betydelig fare for tilgroning af størstedelen af søen vil næppe foreligge.

Overfredningsnævnet har herefter vedtaget at stadfæste kendelsen med nedennævnte ændringer.

Kendelsens bestemmelse om vandstanden ændres derhen, at spørgsmålet om flodemål stilles i bero, og således, at godsets ejer, såfremt afvanding, hvorved vandspejlet sænkes, ønskes foretaget, forinden skal underrette fredningsnævnet herom. Endvidere er motorbådssejlds - i modsætning til anvendelse af speedbåde - tilladt i mindre omfang, bl.a. til udførelse af rørskår, ligesom ejeren ikke skal være begrænset i sin råden i henseende til sædvanlig udøvelse af jagt og fiskeri. Endelig skal iøvrigt bemærkes, at fredningen tillige omfatter det godset tilhørende, ud til søen beliggende matr. nr. 2a Fajstrup by, Lading sogn, som ved en forglemmelse ikke er medtaget i nævnets kendelse.

Under hensyn til det under forhandlingerne med lodsejerne fremførte har Overfredningsnævnet bestemt at begrænse fredningen i den nordvestlige del af det fredede område, således at dette her skal afgrænses af en linie fra den østligste spids af matr.nr. 5f til vejpgaflen i Fajstrup mellem offentlig bivej nr. 10 og nr. 14. Herefter udgår ejendommene matr.nr. 5k, 5d, 5o (i kendelsen benævnt 5q), 5n, 5f alle af Fajstrup helt af fredningen, og denne begrænses for så vidt angår matr.nr. 10a, 9a, 2e af Fajstrup til ikke at omfatte de nordvest for nævnte linie liggende arealer.

Det er endvidere Overfredningsnævnets opfattelse, at 300 m grænsen fra skov bør regnes fra en nord-sydgående linie mellem det sydvestlige hjørne af matr.nr. 11e, Fajstrup, nordre lod og "hakket" i nordskellet af denne ejendoms sydlige lod. Herved reduceres det af skovbyggelinien omfattede areal for matr.nr. 9a og 2e Fajstrup.

Det skal endvidere efter derom nedlagt påstand være ejeren af matr.nr. 12d, 10f Fajstrup, gårdejer Hans Overgaard Hansen tilladt at anbringe et pumpehus på ejendommen, ligesom der på matr.nr. 1a Lyngballegård (gårdejer Niels Bech Jensen m.fl.) må opføres pumpe og dige, dog kun efter forudgående meddelelse til nævnet.

Om kendelsens forbud mod anbringelse af master til luftledninger bemærkes, at etablering af disse dog skal være tilladt til brug for bygninger m.v., som ifølge fredningsservitutten lovligt kan opføres, såsom udflyttede gårde og pumpehuse.

For så vidt angår viceskoleinspektør V. Brandsborg finder Overfredningsnævnet, at der, såfremt den pågældende ikke erhverver den omhandlede parcel af matr.nr. 12a, Lading, alene tilkommer ham

erstatning for forgæves afholdte positive udgifter, og at der kun kan tilkendes ham en egentlig fredningserstatning som ejer af den omhandlede parcel. Denne erstatning vil under hensyn til tidspunktet for udstykningsssagens rejsning være at afgøre efter reglerne i lov nr. 90 af 21. marts 1959, jfr. lovbekendtgørelse nr. 106 af s.d. Erstatningerne iøvrigt, herunder også for den resterende del af ejendommen matr.nr. 12a Lading, vil være at fastsætte efter reglerne i lov nr. 192 af 16. juni 1961, jfr. lovbekendtgørelse nr. 194 af s.d.

Da hovedparten af de ankende har ønsket erstatningerne afgjort ved taksation, har Overfredningsnævnet i henhold til naturfredningslovens § 20 anmodet den i loven omhandlede taksationskommission om at fastsætte erstatningerne på grundlag af de i kendelsen angivne bestemmelser samt ovennævnte ændringer.

Ved en den 4. december 1962 og 22. januar 1963 afholdt taksationsforretning har kommissionen fastsat erstatningerne således:

Matr.nr. 11e og 15a Fajstrup og 41 Lading, Lading sogn,	
Max Givskov, Fajstrup pr. Lading	2.000 kr.
" " 10f og 12d Fajstrup by, Lading sogn,	
Hans Overgaard Hansen, Fajstrup pr.Lading ..	500 -
" " 2c og 2e Fajstrup by, Lading sogn,	
direktør P.A.Sørensen, Søndergade 46, Århus ..	6.000 -
" " 9a og 10 Fajstrup by, Lading sogn,	
gårdejer Ingvard Boye, Fajstrup pr.Lading ..	4.000 -
" " 5a Lading by, Lading sogn,	
Robert Chr.Andersen, Lading	500 -
" " 10a Lading by, Lading sogn,	
gårdejer Niels Overgaard, Lading	16.000 -

Matr.nr. <u>2a</u>	Lading by, Lading sogn, gårdejer Aage Witten, Lading	400 kr.
" "	<u>3a</u> Lading by, Lading sogn, gårdejer Peter Kjærgaard Jensen, Lading	1.000 -
" "	<u>14a</u> Lading by, Lading sogn, gårdejer Marius Rye Jensen, Lading	800 -
parcel af matr.nr. <u>12a</u> ,	Lading by, Lading sogn, viceskoleinspektør Brandsborg, Birkeparken 6, Åbyhøj	6.000 -
matr.nr. <u>15i</u> og resten af <u>12a</u>	Lading by, Lading sogn, gårdejer Niels Nielsen, Lading	13.000 -
" "	<u>13b</u> , <u>14b</u> , <u>14n</u> og <u>20e</u> Lading by, Lading sogn, Anders Peter Sørensen, Lading	7.000 -
" "	<u>11a</u> Lading by, Lading sogn, gårdejerne Harald Rasmussen og Rasmus Peter Mortensen, Lading	8.000 -
" "	<u>21d</u> Lading by, Lading sogn, Eiler Borlund, Lading	400 -
" "	<u>2a</u> Terp by, Skivholme sogn, gårdejer Chr. Nørby, Lading	200 -
" "	<u>3c</u> og <u>4a</u> Terp by, Skivholme sogn, gårdejer Carl Nielsen, Terp	9.000 -
" "	<u>3a</u> , <u>6b</u> , <u>6c</u> , <u>6d</u> Terp by, Skivholme sogn, gårdejer Anton Frederik Nielsen, Terp	6.000 -
" "	<u>5a</u> Terp by, Skivholme sogn, gårdejer Henning J. Pedersen, Terp	400 -
" "	<u>5b</u> Terp by, Skivholme sogn, Karl Bent Jensen, Terp og Richardt Vagner Jensen, Borup pr. Mundelstrup, tilsammen ..	400 -

Under sagens behandling er der sket ændringer i ejerfor-

holdet vedrørende følgende ejendomme:

Matr.nr. 2c, 2e Fajstrup er ved skøde, tinglyst den 19. oktober 1962, solgt til direktør P.A.Sørensen, Søndergade 46, Århus. Ifølge skødet tilkommer fredningserstatningen - uanset eventuel ændring af denne - køberen.

Matr.nr. 11a Lading er ved skøde, tinglyst den 31. marts 1962, overdraget til gårdejer Harald Rasmussen, Lading. Ifølge skødet tilkommer erstatningen ifølge nævnets kendelse, kr. 5.400, sælgeren, medens en eventuel forhøjelse af erstatningen tilfalder køberen.

Matr.nr. 12a og 15i Lading er overdraget til Niels Nielsen, Lading, ved betinget skøde af 16. november 1962. Ifølge dette skal fredningserstatningen tilfalde køberen. Erstatningen bør dog ikke uden sælgerens samtykke udbetales køberen, før adkomsten er tinglyst som ubetinget.

Da Overfredningsnævnet iøvrigt kan tiltræde det i kendelsen anførte, vil denne være at stadfæste med de af det foranstående følgende ændringer.

Et kort nr. ÅR 107 visende de fredede arealer, der ialt andrager ca. 135,3 ha, er vedhæftet nærværende kendelse.

T h i b e s t e m m e s:

Den af fredningsnævnet for Århus amtsrådsreds den 7. marts 1962 afsagte kendelse vedrørende fredning af Lading sø med omliggende arealer stadfæstes med de af det foranstående følgende ændringer.

I erstatning udbetales til:

Max Givskov, Fajstrup pr. Lading	2.000 kr.
Hans Overgaard Hansen, Fajstrup pr. Lading	500 -
direktør P.A.Sørensen, Søndergade 46, Århus	6.000 -
transport	<u>8.500 kr.</u>

	transport	8.500 kr.
gårdejer Ingvard Boye, Fajstrup pr. Lading	4.000 -
Robert Chr. Andersen, Lading	500 -
gårdejer Niels Overgaard, Fajstrup pr. Lading	16.000 -
gårdejer Aage Witten, Lading	400 -
gårdejer Peter Kjergaard Jensen, Lading	1.000 -
gårdejer Marius Rye Jensen, Lading	800,-
gårdejer Niels Nielsen, Lading	13.000 -
gårdejer Anders Peter Sørensen, Lading	7.000 -
gårdejer Harald Rasmussen, Lading	2.600 -
gårdejer Rasmus Peter Mortensen, Lading	5.400 -
Eiler Borlund, Lading	400 -
gårdejer Chr. Nørby, Lading	200 -
gårdejer Carl Nielsen, Terp	9.000 -
gårdejer Anton Frederik Nielsen, Terp	6.000 -
gårdejer Henning J. Pedersen, Terp	400 -
Karl Bent Jensen, Terp og Richardt Vagner Jensen, Borup pr. Mundelstrup, tilsammen	400 -
viceskoleinspektør Brandsborg, Birkeparken 6, Åbyhøj		6.000 -
med renter 5 % p.a. fra 7. marts 1962 til betaling sker.		<u>81.600 kr.</u>

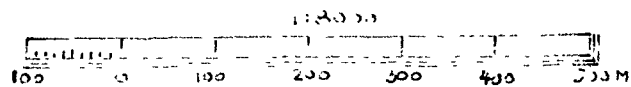
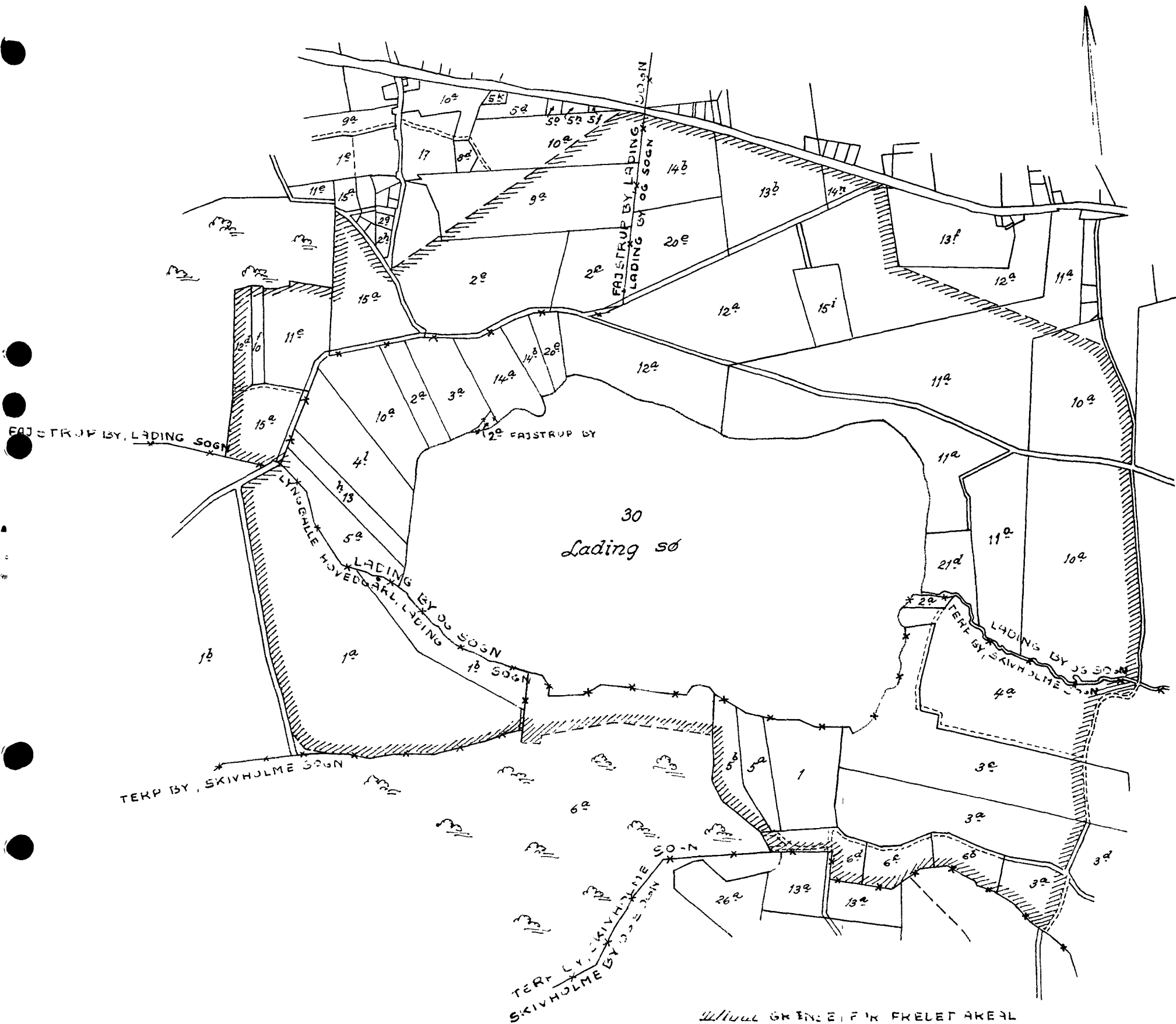
Af erstatningsbeløbene vil 3/4 være at udrede af staten og 1/4 af Århus amtsfond og Århus købstad efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling.

Udskriftens rigtighed

bekræftes

Kaas-Petersen

Kaas-Petersen

Naturfredningskonsulentens kontor
København d. 22-3-63

By: LADING, M.F.L.

Sogn: - - - - -

Plan nr. **ÅR. 107**

FREDNINGSNÆVNET >

Naturfredningsreguleringsnævnet
REG. NR. 2765 1/3 62
Store Kongensgade 47
København K

Naturfredningskendelse

afsagt den 7. marts 1962, udskrevet af forhandlingsbogen i Naturfredningsnævnet for Århus Amt.

K e n d e l s e .

I skrivelse af 14. maj 1960 meddelte Overfredningsnævnet Naturfredningsnævnet for Århus Amt, at Overfredningsnævnet havde godkendt den af Århusegnens Fredningsplansudvalg udarbejdede fredningsplan for den vestlige del af Århuseggen. Det meddeltes samtidig, at planens tinglysning og bekendtgørelse ville ske kommunevis.

Fredningsplanen er, hvad angår Lading sogn og Skivholme sogn først bekendtgjort i Statstidende for den 12. oktober 1961.

Den [] Holm i Silkeborg
Landbru [] CITERET FULDT UD I OFN K AF 17/5 1963 [] ng af den Laurits
Karl Ma [] 12 a Lading by
og sogn [] ville et areal
på 5520 [] koleinspektør
V. Brandsborg til bebyggelse med et sommerhus.

Andragendet blev indleveret til Lading Sogneråd, som imidlertid den 16. marts 1961 henviste andrageren til at søge Århusegnens Fredningsplansudvalg, idet parcellen efter sognerådets formening faldt ind under det område ved Lading Sø, som omfattedes af ovennævnte fredningsplan.

Landinspektøren sendte derefter sagen til planudvalget, som den 27. marts 1961 sendte sagen til fredningsnævnet med bemærkning, at den pågældende parcel var optaget på den godkendte,

OVERFREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1974, den 30. januar, afsagde Overfredningsnævnet følgende

t i l l æ g s k e n d e l s e

i sagen nr. 1561 om fredning af Lading sø med omgivelser - Overfredningsnævnets kendelse af 17. maj 1963.

T h i b e s t e m m e s:

a) Overfredningsnævnets kendelse skal ikke være til hinder for, at der - jfr. Overfredningsnævnets skrivelse af 24.2.1972 - sker forlægning af hovedlandevejen Århus-Viborg, således at den passerer det fredede område, som vist på ledsagende kort med punkteret linie. Godkendelsen er betinget af, at vejmyndighederne under detailprojekteringen, rådfører sig med fredningsplanudvalget for Århus amt med henblik på, at nødvendige jordarbejder udføres så skånsomt som muligt i forhold til landskabet og til udsigten fra vejen.

b) Overfredningsnævnets kendelse skal ikke være til hinder for, at der - jfr. Overfredningsnævnets skrivelse af 10. maj 1973 - etableres et rensningsanlæg (et nedgravet bassinanlæg) med placering som vist med et R på kortet. Godkendelsen er betinget af, at der i samråd med fredningsplanudvalget for Århus amt foretages slørende beplantning specielt mod sydvest af buske og træer omkring rensningsanlægget.

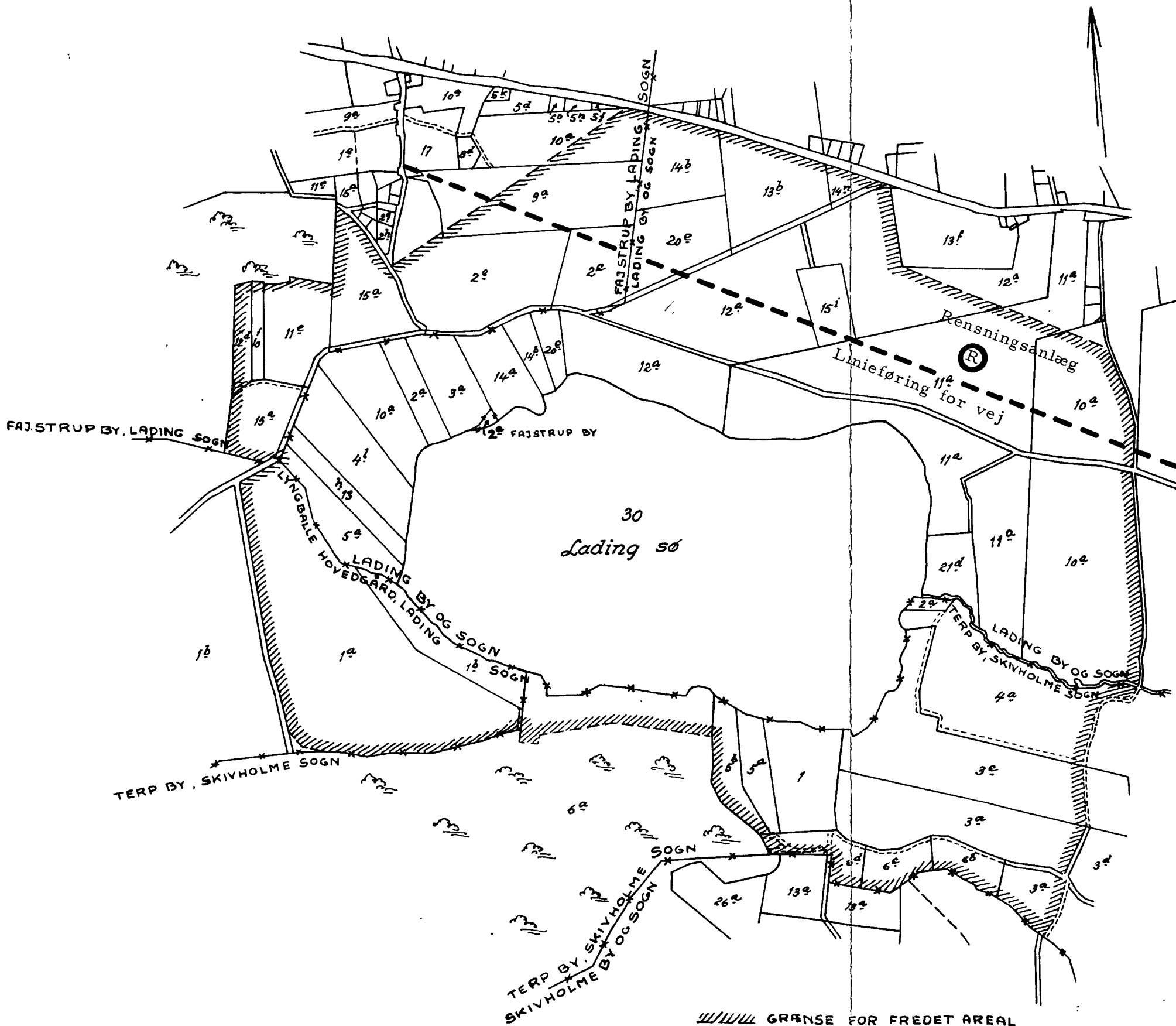
Nærværende tillægskendelse er vedhæftet en kopi af det til Overfredningsnævnets kendelse af 17.5.1963 hørende kort nr. ÅR 107 A, hvorpå vejlinien og rensningsanlægget er indtegnet.

Udskriftens riktighed bekræftes

J. Fisker

jf/sm.

KORT >

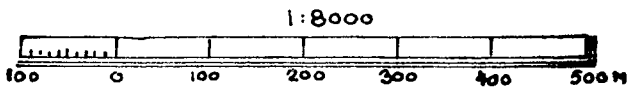

Naturfredningskonsulentens kontor
København d. 22-3-63

By: LADING. M.F.L.

Sogn: ---

Plan nr. AR 107 A - 14/74

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 02765.00

Dispensationer i perioden: 09-06-1998 - 10-07-2006

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

09/06-98

Århus Amt
Sø- og Moseafdelingen
Lyseng Allé 1
8270 Højbjerg

REG. NR. 2765.00.**Vedr. j.nr. 43/1998 - restaureringsprojekt i Lading Sø.**

Den 7. maj 1998 fremsendte Århus Amt, Natur og Miljø, en fra Sø- og Moseafdelingen modtaget ansøgning om tilladelse til restaurering af Lading Sø.

Søen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. maj 1963 vedrørende fredning af Lading Sø med omliggende arealer.

Efter fredningsbestemmelserne må der ikke ske ændring i søens tilstand.

Det fremgår af ansøgningen, at Amtet snarest muligt agter at påbegynde restaureringsprojekt i Lading Sø ved opfiskning af skidtfisk (især skaller, brasen og hork) og udsætning af geddeyngel. Formålet er at ændre på fiskesammensætningen i retning af en bedre balance i fiskebestanden end i dag, hvor rovfiskene slet ikke kan holde antallet af skidtfisk nede. Lading Sø har i dag en meget dårlig tilstand med stor algevækst og af samme grund findes der ikke længere undervandsvegetation i søen, som ellers var meget udbredt omkring århundredskiftet. Hovedparten af det forebyggende arbejde med at nedbringe forureningen fra oplandet er gjort, men søen vil fastholdes i en dårlig miljøtilstand i mange år endnu, fordi de mange skidtfisk æder det dyreplankton, som skulle holde algevæksten nede. Af andre gevinster har Amtet anført, at der ved opfiskningsprojektet kan opnåes et mere givtigt fiskeri efter attraktive arter som ål, aborre og gedde, ligesom eventuel indvandring af undervandsvegetation vil gavne fuglelivet omkring søen.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Efter det i ansøgningen anførte findes det planlagte restaureringsprojekt ikke at stride mod fredningens formål, hvorfor Nævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler tilladelse til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

ad 1996 - 1211 / 12-0001

Klageberettigede er:

Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 1.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-711-1-98
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/Søren Westermann, Sølvstenevej 26,
Skjød, 8450 Hammel

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Gjellerupvej 11, 8220 Brabrand
Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Niels Erik Nielsen, Engvej 4, 8450 Hammel

Hammel Kommune, Torvegade 7, 8450 Hammel

Wefri A/S, Frijsenborg og Wedelsborg Skovbrug, Frijsenborg Gods, 8450 Hammel

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Randers, Sandgade 12
8900 Randers - tlf. 86 43 70 00

27/08-02

WEFRI A/S
Att. skovrider Jimmy Enevoldsen
Frijsenborgvej 61
8450 Hammel

Vedr. j.nr. 37/2002 - ansøgning om genopførelse af en fiskerhytte på matr.nr. 2 a Fajstrup by, Lading, beliggende ved Lading Sø, 8450 Hammel.

Den 5. april 2002 fremsendte Århus Amt, Natur og Miljø, en fra Dem modtaget ansøgning om tilladelse til genopførelse af en fiskerhytte på ovennævnte ejendom.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 17. maj 1963 om fredning af Lading Sø med omliggende arealer.

Fredningsnævnet foretog besigtigelse den 11. juli 2002.

Under besigtigelsen oplyste De, at der "i mands minde" har ligget en fiskerhytte på stedet. I dag ligger der alene det stråttækte tag fra den oprindelige fiskerhytte.

Fiskerhytten ønskes genopført til brug for de lokale fiskere. Der er tale om både privat og erhvervmæssig fiskeri.

De oplyste, at der ønskes opført en hytte på 8 x 4 meter. Højden på hytten incl. taget bliver ca. 3,20 meter. De ønsker at lave en tro kopi af den gamle fiskerhytten. Fiskerhytten skal opføres med en raftevæg, som holdes i mørke jordfarver samt stråtag.

Fiskerhytten skal alene benyttes til opbevaring af fiskeredskaber og både.

Hammel Kommune har anbefalet, at der gives tilladelse til det ansøgte.

Århus Amt, Natur og Miljø, har ikke kunnet anbefale, at der gives tilladelse til det ansøgte, da en genopførelse af fiskerhytten ikke vil være hensigtsmæssig i området.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Fredningsnævnet lægger til grund, at den tidligere fiskerhytte var til stede ved gennemførelsen af fredningen i 1963.

Herefter, og da der i dag ligger remercenser fra den tidligere hytte på grunden, finder Fredningsnævnet ikke, at en genopførelse af fiskerhytten vil være i strid med fredningens formål, hvorefter Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler tilladelse til det ansøgte. Tilladelsen gives på vilkår at byggeriet udføres i

Ad: 2001-124/12 - 0040

overensstemmelse med de givne oplysninger. Endvidere skal fiskerhytten placeres i retning nord/syd, således at fiskerhyttens gavl vender mod vejen. Den allerede eksisterende beplantning omkring fiskerhytten skal bibeholdes, og der skal etableres en sådan beplantning, at der i alt er slørende beplantning omkring fiskerhytten mod nord, øst og vest.

Klagevejledning

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

Klageberettigede er:

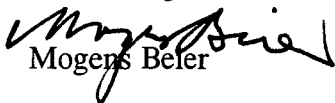
Ansøgeren, Kommunalbestyrelsen, Århus Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derpå vil sørge for sagens videresendelse til Naturklagenævnet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Med venlig hilsen

Mogens Bejer

Kopi er sendt til:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (j.nr. 8-70-51-8-711-1-01)
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/Søren Westermann, Sølvstenvej 26, 8450 Hammel

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Sølyst, Gjellerupvej 11, 8220 Brabrand

Det amtsrådsvalgte medlem af Nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Det kommunevalgte medlem af Nævnet, Erling Madsen, Niærvej 6, Haurum, 8450 Hammel

Hammel Kommune, Torvegade 7, 8450 Hammel.

Retten i Århus
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Niels W. Meyer
Britta Larsen
Fuglsangvej 102
8400 Hammel

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
11 JULI 2006

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
post@aarhus.byret.dk
Direkte: 86125911 – 4001
CVR 11 98 62 93
Den 10. juli 2006.

SCANNET

Vedrørende journal nr. 11.01.2006-76, Ansøgning om tilladelse til opførelse af løsdriftsstald og opfyldning af vandhul på Lyngballevej 32, Fajstrup, 8471 Sabro.

Ansøgning

Århus Amt har den 16. maj 2006 modtaget en ansøgning fra Dem om tilladelse til at opføre en løsdriftsstald på 192 m² samt foretage opfyldning af et vandhul på ejendommen matr. nr. 10 f og 12 d Fajstrup By, Lading, med adressen Lyngballevej 32.

Ejendommen er et nedlagt landbrug uden landbrugspligt, med jordtilliggende på ca. 1,3 ha. Der foreligger lejekontrakt på yderligere 7 ha græsningsarealer omkring ejendommen. Ejendommen er i forvejen bebygget med en bolig på 140 m² og en udhus/garagebygning på 101 m² (ifølge BBR).

Bygningen opføres med facader af sortmalet træ og med tagpap på taget. Bygningen ønskes placeret vest for ejendommens øvrige bebyggelse, således at der etableres en gårdplads omgivet af 3 længer. Bygningen skal benyttes som løsdriftsstald til får og heste og til opbevaring af foder og hø.

De har oplyst, at der til efteråret forventes vedtaget en ny lov om dyrehold, som bl.a. omfatter, at heste skal have adgang til skjul og tørt leje.

Der søges ligeledes om tilladelse til at fylde en andedam op med jord.

Fredningen

Ejendommen ligger inden for fredningen af Lading Sø med omliggende arealer, Overfredningsnævnets kendelse af 17. maj 1963.

Fredningens formål er at bevare Lading Sø og dennes nærmeste omgivelser i nuværende tilstand, samt udsigten til søen. Søen og landskabets terrænformer må derfor ikke forandres ved menneskelig indgriben. De fredede jordarealer må kun benyttes til landbrugsmæssig dyrkning, høslæt eller græsning på samme måde som hidtil.

Landskabets udseende skal bevares for fremtiden og må ikke forstyrres ved opførelse af bygninger eller andre faste eller transportable konstruktioner og andre bygningslignende genstande, herunder skure, boder, master mv.

Afgravning af jord eller opfyldning af jord må heller ikke finde sted.

SNS-121-00239
1

De bygninger, der hører til landbrug eller håndværksvirksomheder, må dog uden nævnets tilladelse udvides, ombygges eller flyttes af hensyn til naturlig forandring eller forbedring af virksomheden.

Amtets vurdering

Den ansøgte bygning placeres umiddelbart vest for ejendommens øvrige bebyggelse. Der opføres ikke bebyggelse tættere på Lading Sø end hidtil. Ejendommens øvrige bebyggelse ligger i en afstand af ca. 430 m fra Lading Sø, i udkanten af fredningen. Ca. 30 m vest for den ansøgte bygning ligger et større skovområde bestående af Fajstrup Nederskov, Skivholme Skov, Lyngballe Skov og Voldbyholt Skov.

Som følge af bygningens placering i god afstand fra Lading sø, med det bagvedliggende skovområde og med ejendommens øvrige bygninger beliggende mellem den nye bygning og Lading Sø, er det amtets vurdering, at byggeriet ikke vil forringe udsigten over Lading Sø og omgivelser. Da bygningen endvidere udformes med diskrete træfacader, der passer godt til den skovklædte baggrund, kan amtet samlet set anbefale en tilladelse til det ansøgte.

Amtet tager i vurderingen også højde for, at bygningen er nødvendig for at etablere græsning på de fredede arealer, hvilket understøtter fredningens formål og både af hensyn til naturen og landskabet er mere hensigtsmæssig end traditionel landbrugsdrift.

Amtet har indstillet, at Fredningsnævnet i forbindelse med en eventuel tilladelse bemærker, at der ikke uden tilladelse må etableres hegn, der forringer udsigten eller på anden måde ændrer arealernes tilstand.

Amtet har ligeledes ingen indvendinger imod opfyldningen af andedammen, der er af meget begrænset størrelse (ca. 80 m²) og ifølge amtets luftfotos fra 2004 ligger i en form for andegård. Dammen ser ud til at være kunstigt anlagt og har ikke væsentlig naturværdi.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Nævnets afgørelse er truffet på baggrund af det foreliggende skriftlige materiale.

Nævnet kan tiltræde amtets vurdering, hvorefter bygningens placering, i god afstand fra Lading sø, med det bagvedliggende skovområde og med ejendommens øvrige bygninger beliggende mellem den nye bygning og Lading Sø, bevirker, at byggeriet ikke vil forringe udsigten over Lading Sø og omgivelser, ligesom bygningens udformning med diskrete træfacader passer godt til den skovklædte baggrund.

Der kan endvidere som anført af amtet lægges vægt på, at bygningen er nødvendig for at etablere græsning på de fredede arealer, og at dette understøtter fredningens formål.

Nævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 tilladelse til opførelse af den ansøgte løsdriftsstad.

Som anført af amtet må der ikke uden tilladelse etableres hegn, der forringer udsigten eller på anden måde ændrer arealernes tilstand.

Nævnet finder endvidere, at opfyldning af andedammen, der formentlig er kunstigt anlagt, ikke vil stride mod fredningens formål, hvorfor der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 meddeles tilladelse til opfyldningen.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr på 500,- kr. til Naturklagenævnet.

Naturklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet uden at klage er modtaget.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,

ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

offentlige myndigheder,

lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Kopi er tilsendt:

Århus Amt, Natur & Miljø, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg (journalnr. 8-70-21-711-4-06)

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Det Centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø

Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Louisevej 100, 8220 Brabrand

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/ Søren Westermann, Sølvstenevej 26, 8450 Hammel

Det amtsrådsvalgte medlem af nævnet, Børge Sundahl, Vinkelvej 5, 8870 Langå

Det kommunevalgte medlem af nævnet, Erling Madsen, Niærvej 6, Haurum, 8450 Hammel

Hammel Kommune, Torvegade 7, 8450 Hammel

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

REG. NR.

2765.00

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

29 MAJ 2007

Retten i Århus
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

E. Arent Jensen
Storegade 7, 1.th.
8382 Hinnerup

SCANNET

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
pho@domstol.dk
Direkte: 86125911 – 4001
CVR 11 98 62 93

Den 26. maj 2007.

Vedrørende journal nr. 11.01.2006-132 – ansøgning om udskilnings- og forsinkelsesbassin på ejendommen matr. nr. 15a Fajstrup By, Lading, beliggende Vedhavevej 25, Fajstrup, 8471 Sabro.

Den 6. december 2006 fremsendte Århus Amt, Natur & Miljø, en ansøgning fra Dem om tilladelse til anlæg af et udskilnings- og forsinkelsesbassin for overfladevand med et permanent vandspejl på ca. 400 m² på ovennævnte ejendom.

Det er oplyst, at udskilnings- og forsinkelsesbassinet ønskes anlagt i forbindelse med et projekt på et samlet kloaksystem for Fajstrup By, Hammel. Kloaksystemets formål er at bringe udledningen af spildevand til Lading Sø til ophør. Bassinet skal tilbageholde partikler og fosfor i regnvandet inden udledning til Lading Sø.

Bassinet anlægges neutralt i terrænet med flade skråninger (1:5) og en lav kronekant 0-1,0 meter over eksisterende terræn. I tilknytning til bassinet etableres en spildevandspumpestation.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 17. maj 1963 om fredede arealer ved Lading Sø.

Fredningens formål er at bevare Lading Sø og dennes nærmeste omgivelser i samme tilstand som ved fredningens ikrafttræden og bevare udsigten til søen.

Ifølge fredningskendelsens bestemmelser søges formålet opnået blandt andet ved, at landskabets nuværende terrænformer ikke ved menneskelig indgriben på nogen om helst måde må forandres,

at de fredede jordarealer, agre og enge også for fremtiden kun må benyttes til landbrugsmæssig dyrkning, høslet eller græsning på sammen måde som hidtil, og således

at landskabets udseende og den stilhed, der hidtil har hersket over det, bevares for fremtiden og ikke forstyrres af bygninger eller af andre faste eller transportable konstruktioner af nogen som helst slags,

at der ikke beplantes med vækster, der så som skovtræer og buske hindrer udsigten hen over arealerne,

at der ikke afgraves eller opfyldes med jord eller i det hele taget foretages indgreb, der på nogen som helst måde ændrer tilstanden.

SN 5-121-00239
2

Fredningsnævnet foretog besigtigelse den 2. maj 2007.

I forbindelse med besigtigelsen redegjorde De nærmere for projektet og foreviste Fredningsnævnet den ønskede beliggenhed for bassinet.

De foreviste tegningsmateriale og oplyste blandt andet, at bassinets afrundede form er af både tekniske og udseendemæssige årsager. Bassinets kant jævnes ud til de naturlige skel/vejkanten, og pumpestationen til bassinet bliver underjordisk. Der vil derfor kun blive et dæksel synligt.

Hverken Favrskov Kommune eller Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité havde indsigelser mod det ansøgte projekt.

Miljøcenter Århus henviste til indstillingen i brev af 6. december 2006.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Det ansøgte udskilnings- og forsinkelsesbassin er ifølge det oplyste, herunder tegningsmateriale, konstrueret således, at det tilpasses det eksisterende landskab og derfor giver indtryk af at være en naturlig sø. Etablering af bassinet findes under disse omstændigheder ikke at være i strid med fredningens formål, og derfor meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til det ansøgte på følgende vilkår:

1. Projektet udføres i overensstemmelse med tegningsmaterialet og de i øvrigt meddelte oplysninger, og
2. Arealet beplantes ikke, og som udgangspunkt afventes naturlig opvækst af beplantning. Der kan dog eventuelt sås græs i form af en engblanding. Arealet skal holdes fri for opvækst af træer og buske.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr på 500,- kr. til Naturklagenævnet.

Naturklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet uden at klage er modtaget.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,

ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

offentlige myndigheder,

lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative
- interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Kopi er tilsendt:

Mogens Pedersen, Vedhavevej 25, Fajstrup, 8471 Sabro
Favrskov Kommune, Teknik og Miljø, Torvegade 7, 8450 Hammel
Miljøcenter Århus, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg,
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Det Centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Dansk Ornitologisk Forening i Århus Amt, Louisevej 100, 8220 Brabrand
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/ Jørgen B. Nielsen, Uranusvej 20, 8370 Hadsten
Fredningsnævnets ministerudpegede medlem, Jytte Heslop, Katterhøjvej 4, 8270 Højbjerg
Fredningsnævnets kommunalt udpegede medlem, Anne Neergaard, Kongsbrovej 13, Aidt, 8881
Thorsø

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

Retten i Århus
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Favrskov Kommune
Spildevand og affald
Skovvej 20
8382 Hinnerup

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
{ HYPERLINK

"mailto:pho@domstol.dk" }

Direkte: 86125911 – 4001
CVR 11 98 62 93

Den 7. juli 2009.

Vedrørende journal nr. 8901-01.2009.73– ansøgning om tilladelse til etablering af nyt regnvandsbassin på areal ved det gamle renseanlæg i Lading, på matr. nr. 11 c Lading By, Lading, mellem Søvejen, Viborgvej og Poppelgårdsvej, 8471 Lading.

Favrskov Kommune ansøger om Fredningsnævnets godkendelse til etablering af nyt regnvandsbassin på areal ved det gamle renseanlæg i Lading.

Status

Gennem de seneste år er kloaksystemet i Lading by blevet omlagt fra fællessystem (1-strengt kloak, hvor spildevand og regnvand afledes i samme ledningsanlæg) til separatsystem (spildevand og regnvand afledes til hvert sit ledningsanlæg). I forlængelse heraf er Lading Renseanlæg blevet nedlagt og spildevandet fra området pumpes i stedet til Århus, hvor der foretages en optimal rensning. Regnvandet ledes ud i Lading Sø. I henhold til Århus Amts Regionplan 2005 er Lading Sø udpeget som en recipient, hvor tilførslen af fosfor fra spildevand og regnbetingede udledninger skal reduceres. På baggrund heraf påtænker Favrskov Kommune at fjerne det gamle renseanlæg og i stedet anlægge et regnvandsbassin. Formålet med et nyt bassin på arealet ved det gamle renseanlæg er at lede regnvandet fra Lading by ind gennem dette bassin før det løber ud i Lading Sø. Bassinet har derfor som hovedformål at tilbageholde næringssalte og organisk stof i det opsamlede regnvand fra Lading by. Dette vil have en positiv effekt på vandkvaliteten i Lading Sø. Derudover er det hensigten at etablere et bassinanlæg, som kan fremstå rekreativt samt er indpasset i omgivelserne.

Fredet område

Området ved Lading Sø er omfattet af Naturfredningsnævnets Naturfredningskendelse afsagt den 7. marts 1962 og Overfredningsnævnets kendelse af 17. maj 1963. Arealet ved det gamle renseanlæg er beliggende indenfor det fredede område.

Projektomfang

Projektet omfatter alene tiltag på arealet med det gamle renseanlæg – benævnt matrikelnr. 11c Lading by, Lading.

Projektet omfatter følgende:

- Nedbrydningsprojekt
 - Træbælte rundt om renseanlægget fjernes (dermed følges op på overfredningsnævnets afgørelse fra 1963).
 - Eksisterende betonbygværker og tanke opgraves og fjernes.
- Etablering af regnvandsbassin
 - Jordbassin med permanent vandspejl (dybde 1 m.). Bassinanlæg etableres så det fremstår rekreativt og indpasset i området.
 - Bassin etableres med flade skråninger i anlæg 1:5.
 - Skråninger græsbeklædes.
 - Kronekant (top af bassin) etableres 0-0,5 m. over eksisterende terræn.
 - Grussti rundt om anlægget etableres i en bredde af 4 m (for at sikre fuld adgangsmulighed til bassinanlægget).
 - Såfremt det er fredningsnævnets ønske kan der eventuelt udføres en skærmende beplantning af lave buske ved bassinet.

Udtalelse fra Natur og Miljø-afdelingen, Favrskov Kommune

Natur og Miljøafdelingen ved Rikke Milbak Mortensen har i marts 2009 givet følgende udtalelse vedrørende projektet:

” I forbindelse med projektering af nedlæggelse af Lading gamle renseanlæg har afdeling for affald og spildevand anmodet afdeling for natur og miljø om en udtalelse vedrørende forholdet til fredningen ved Lading Sø.

På det foreliggende grundlag vurderer natur og miljø, at det projekterede er i overensstemmelse med hensigten i fredningskendelsen.

I fredningskendelsen lægges der særligt vægt på at sikre de landskabelige og naturmæssige forhold på fredningstidspunktet (1963). Projektet indebærer en fjernelse af et teknisk anlæg med omgivende beplantning, som virker skæmmende i landskabet omkring søen. Endvidere medvirker projektet til en tilbageholdelse af næringsstoffer fra tilledt overfladevand, hvilket også er i overensstemmelse med fredningens hensigt.”

Borgerne i området har ifølge ansøger ytret ønske om en snarlig fjernelse af træbælte og renseanlæg, da dette ødelægger udsigten fra ejendommene til Lading Sø.

Billeder fra området

Billeder fra området indgår i ansøgningen som følger:

Luftfoto af område ved renseanlæg.

Luftfoto af område ved renseanlæg.

Lading Sø set fra renseanlægget.

Beluftningskanal på renseanlæg. Træer i billedets baggrund anbefales fældet.

Ristebygværk på renseanlæg.

Slambede på renseanlæg.

Endvidere indgår plantegning over det ønskede bassin med koteangivelser.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Nævnet træffer afgørelse på det foreliggende skriftlige grundlag.

I fredningskendelsen lægges der særligt vægt på at sikre de landskabelige og naturmæssige forhold på fredningstidspunktet. Med fjernelse af det eksisterende renseanlæg og bevoksning omkring dette, og med etablering af regnvandsbassin som beskrevet i ansøgningen finder nævnet, at såvel de landskabelige som de naturmæssige forhold forbedres.

Nævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 samtykke til det ønskede projekt med bemærkning, at der ikke bør etableres en egentlig skærmende beplantning ved bassinet.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Naturklagenævnet over afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr på 500,- kr. til Naturklagenævnet.

Naturklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet uden at klage er modtaget.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,

ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

offentlige myndigheder,

lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Afgørelsen sendes pr. mail til:

Thomas Borch Hansen, Favrskov Kommune, Spildevand og affald, Skovvej 20, 8382 Hinnerup, {
HYPERLINK "mailto:than@favrskov.dk" }

By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, { HYPERLINK
"mailto:blst@blst.dk" }

Det Centrale Fredningsregister, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, { HYPERLINK
"mailto:blstnatur@blst.dk" }

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, { HYPERLINK
"mailto:dn@dn.dk" }

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/ Alfred Berg, Solsortevej 2, 8382 Hinnerup, {
HYPERLINK "mailto:favrskov@dn.dk" }

Det ministerudpegede medlem af nævnet, Jytte Heslop, Katterhøjvej 4, 8270 Højbjerg, {
HYPERLINK "mailto:jytte.heslop@gmail.com" }

Fredningsnævnets kommunalt udpegede medlem, Anne Neergaard, Kongsbrovej 13, Aidt, 8881 Thorsø, { [HYPERLINK "mailto:anee@aarhus.dk"](mailto:anee@aarhus.dk) }

Favrskov Kommune, Teknik og Miljø, Torvegade 7, 8450 Hammel, v/ Rikke Milbak Mortensen, { [HYPERLINK "mailto:rmm@favrskov.dk"](mailto:rmm@favrskov.dk) }

Favrskov Kommune, Teknik og Miljø, Torvegade 7, 8450 Hammel, { [HYPERLINK "mailto:favrskov@favrskov.dk"](mailto:favrskov@favrskov.dk) }

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

Retten i Århus
Tinghuset, Vester Alle 10
8000 Århus C

Niels Meyer
Den Gamle By
Viborgvej 2
8000 Aarhus C

Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
E-mail:
pho@domstol.dk

CVR 11 98 62 93

Den 13. juni 2011.

Vedr. j.nr. 8901-01.2009.90, Ansøgning om tilladelse til opførelse af nyt stuehus på ejendommen Lyngballevej 32, Fajstrup, 8471 Sabro.

Favrskov Kommune fremsendte den 23. juni 2009 følgende til fredningsnævnet:

Vedr. Ejendommen matr. nr. 10 f, Fajstrup By, Lading, beliggende Lyngballevej 32, 8471 Sabro, Ansøgning om til- og ombygning af bolig.

Favrskov Kommune har den 9. december 2008 modtaget ansøgning om til- og ombygning af eksisterende helårshus på ejendommen matr. nr. 10f Fajstrup By, Lading, beliggende Lyngballevej 32, 8471 Sabro. Ejendommen ligger indenfor fredningen af Lading Sø med omliggende arealer, Overfredningsnævnets kendelse af 17. maj 1963.

Ejendommen er et nedlagt landbrug med et jordtilliggende på 1,3 ha. Ejendommen er bebygget med boligen, der i dag har et areal på 140 m², en udhus/garage bygning på 176 m² samt en løsdriftsstald på 196 m².

Bygningen udføres med stråtag som tagbeklædning og med ydervægge af mursten samt lodret tækning. Boligen udvides i grundplan samtidig med at tagetagen inddrages. Den eksisterende bolig er 140 m² ifølge BBR og bliver efter ombygningen 294 m², hvoraf en stor del af arealet kommer fra inddragelsen af tagetagen. Huset har i forvejen haft høj rejsning på taget, men har ikke hidtil haft udnyttet tagetage.

Kommunens vurdering

Det ansøgte byggeri er om- og tilbygning af en eksisterende bolig. Bygningen udvides 2,25 m i bredden og 3 m i længden. Der opføres ikke ny bebyggelse, og der etableres ikke flere boligenheder på ejendommen. Ejendommen ligger ca. 430 m fra Lading Sø, i udkanten af fredningen. Vest for ejendommen ligger et større skovområde i en afstand af ca. 30m.

Ejendommen er placeret i god afstand til Lading Sø og umiddelbart op ad et skovområde. Det er kommunens vurdering, at byggeriet ikke vil forringe udsigten over Lading Sø og omgivelser. Bygningen opføres i materialer, som passer til beliggenheden i det åbne land. Kommunen anbefaler en tilladelse til det ansøgte.

Favrskov kommune anmoder om Fredningsnævnets behandling af sagen, og ser frem til at modtage bemærkninger og afgørelse i sagen. Vedlagt er kopier af plan-, snit- og facadetegninger. Hvis der er spørgsmål til sagen eller mangler i det fremsendte materiale kan jeg kontaktes på tlf. 89 64 52 29 eller mail tjen@favrskov.dk.

Under besigtigelse den 23. november 2009 tilkendegav nævnet, at projektet ikke kunne godkendes på det foreliggende grundlag og det aftaltes, at tegninger skulle indsendes til nævnet. Den 30. juni 2010 blev modtaget nye tegninger, men ansøger blev anmodet om yderligere specifikation.

Den 10. februar 2011 er modtaget nyt tegningsmateriale.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité og Favrskov Kommune har herefter meddelt, at der ikke er bemærkninger til det nu foreliggende.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Et medlem af nævnet, Jytte Heslop, finder, at det ansøgte projekt indebærer en så markant bygning i det fredede område, at det strider mod fredningens formål og dette medlem kan derfor ikke tiltræde en dispensation fra fredningsbestemmelserne.

To medlemmer af nævnet finder, at det nu foreliggende projekt er i harmoni med de øvrige bygninger på ejendommen, og at dette projekt, med ejendommens placering tæt på skovbryn og i yderkanten af fredningen, ikke er i strid med fredningens formål og finder derfor, at der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan meddeles tilladelse til det ansøgte i overensstemmelse med det nu foreliggende tegningsmateriale.

Med stemmeflertal meddeles der således tilladelse.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Natur- og Miljøklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet.

Gebyret udgør 500,- kr. for privatpersoner og 3.000,- kr. for alle andre klagere.

Natur- og Miljøklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Natur- og Miljøklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Tilladelserne må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet uden at klage er modtaget.

Tilladelserne bortfalder, hvis de ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,

ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

offentlige myndigheder,

lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Denne afgørelse er pr. mail fremsendt til:

Niels Meyer, Dem Gamle By, Viborgvej 2, 8000 Aarhus C., nm@dengambleby.dk

Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, nst@nst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité, favrskov@dn.dk

Det ministerudpegede medlem af nævnet, Jytte Heslop, Katterhøjvej 4, 8270 Højbjerg, jytte.heslop@gmail.com

Det kommunevalgte medlem af nævnet, Anne Neergaard, Graham Bells Vej 4, 8200 Århus N., an@favrskov.dk

Favrskov Kommune, Skovvej 20, 8382 Hinnerup, favrskov@favrskov.dk

Tinna Lynge Jensen, Favrskov Kommune, tjen@favrskov.dk

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjylandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 28. maj 2020

FN-MJØ-034-2020: Shelter, bord- og bænkesæt og lægivende beplantning ved Lading sø

Fredningsnævnet modtog den 10. marts 2020 Favrskov Kommunes udtalelse om kommunens ansøgning om at opsætte shelter og et bord- og bænkesæt og at etablere lægivende beplantning på matr.nr. 11c Lading By, Lading, Poppelgårdsvej 12a, 8471 Sabro.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. maj 1963 om fredning af Lading sø med omliggende arealer. Det blev om baggrunden for fredningen anført, at der er tale om et areal, som det på grund af dets naturskønhed og beliggenhed må anses for ønskeligt at bevare fri for bebyggelse eller andre foranstaltninger, der kan ødelægge eller forringe det for almenheden. Det er fredningens formål at bevare Lading sø og søens nærmeste omgivelser og udsigten til søen. Der må derfor ikke ske nogen som helst ændring i landskabets terrænformer, herunder ved beplantning med vækster, der så som skovtræer og buske forhindrer udsigten hen over arealerne.

Fredningsnævnet meddelte den 7. juli 2009 dispensation til det regnvandsbassin, hvor projektet påtænkes udført (8901-01.2009.73). Det fremgik af Favrskov Kommunes udtalelse til sagen, at projektet indebar en fjernelse af et teknisk anlæg (et rensningsanlæg) med omgivende beplantning, som virkede skæmmende i landskabet omkring søen. Områdets borgere havde ønsket en snarlig fjernelse af rensningsanlægget og træbæltet, som ødelagde udsigten fra ejendommene til Lading sø. Fredningsnævnet meddelte dispensation med henvisning til, at både de naturmæssige og landskabsmæssige forhold blev forbedret. Det var en del af projektet, at der kunne udføres skærmende beplantning med lave buske ved regnvandsbassinet, men fredningsnævnet anførte i afgørelsen, at der ikke burde etableres en sådan beplantning.

Favrskov Kommune har oplyst, at shelter, bord- og bænkesæt og den lægivende beplantning vil blive etableret i ejendommens nordøstlige hjørne i forbindelse med et regnvandsbassin. Shelteren måler 3,7 x 3,2 meter. Beplantningen vil bestå af hjemmehørende små træer og buske som Hassel, Hvidtjørn, Rød kornel, Høg og Hunderose, som alle blomstrer smukt og er til gavn for fugle og insekter. Kommunen er sammen med Favrskov Forsyning i gang med en proces, hvor tekniske anlæg som eksempelvis regnvandsbassiner bearbejdes, så de får en rekreativ værdi for lokalområdet borgere. Det indebærer bl.a. oprensning af eksisterende bassiner, fjernelse af eventuelle hegn, udjævning af brinker og opstilling af borde og bænke mv. Regnvandsbassinet i Lading er forholdsvis nyanlagt og ligger på en åben mark med udsigt over Lading sø. Kommunen ønsker med projektet at give området borgere mulighed for ophold mellem regnvandsbassinet og søen.

Projektet er illustreret på følgende måde, hvor beplantningen ved regnvandsbassinet er markeret med grøn:

Favrskov Kommune har anført, at ejendommen er 8½ km fra et Natura 2000-område. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil påvirke bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og at det ikke vil påvirke bilag IV-arters yngle- og rasteområder.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 25. maj 2020. I besigtigelsen deltog endvidere Favrskov Kommune ved afdelingsleder i Trafik og Veje Niels Laustsen og Charlotte Ahrndt Jensen og Danmarks Naturfredningsforening ved Carl Erik Andersen. Fredningsnævnets formand gennemgik indledningsvis historikken omkring regnvandsbassinets etablering, herunder fredningsnævnets afgørelse fra 2009. Projektet blev herefter gennemgået. Shelteren vil blive offentligt tilgængelig. Beplantningen er nødvendig for at skabe læ for shelteren og bord- og bænkesættet, som grundet placeringen reelt ikke kan forventes benyttet uden en sådan lægivende beplantning. Beplantningen vil bestå i to rækker, som mod nord vil have en længde på 20 meter og mod vest en længde på 10 meter. Placeringen er valgt, hvor den generer udsigten mindst muligt. Det er nødvendigt med en højde på fire meter for at give læ. Kommunen vil løbende beskære beplantningen, hvis der stilles vilkår om en maksimal højde. Carl Erik Andersen oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening bakker op om projektet. Fredningsnævnet tilkendegav, at der vil blive meddelt dispensation, og at der som et led i projektet også kan etableres en bålplads.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Lading sø med omliggende arealer betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Ved afgørelsen fra 2009 meddelte fredningsnævnet dispensation til regnvandsbassinet, der erstattede et rensningsanlæg med omgivende beplantning, som virkede skæmmende i landskabet. Fredningsnævnet bemærkede herved, at der ikke burde etableres beplantning omkring regnvandsbassinet.

Fredningsnævnet finder ikke, at fredningsnævnets afgørelse fra 2009 udelukker, at der etableres en sådan beplantning om en mindre del af regnvandsbassinet i forbindelse med etablering af faciliteter, som kan medvirke til at øge den rekreative brug af området.

På den baggrund og da fredningsnævnet ikke finder, at beplantningen har betydning for udsigten over Lading sø eller i nævneværdigt omfang forhindrer udsigten over landskabet, meddeler fredningsnævnet dispensation til projektet, som også kan omfatte en bålplads.

Det er en betingelse for dispensationen, at beplantningen på intet tidspunkt har en højde, der overstiger fire meter.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Kurt Andreassen,
2. Miljøstyrelsen,
3. Favrskov Kommune, sagsnr. 710-2017-35925,
4. Danmarks Naturfredningsforening, København,
5. Danmarks Naturfredningsforening, Favrskov,
6. Dansk Ornitologisk Forening, København,
7. Dansk Ornitologisk Forening, Favrskov,
8. Dansk Botanisk Forening,
9. Friluftsrådet, Favrskov,
10. Region Midtjylland,
11. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 8. juni 2022

FN-MJØ-061-2022. Bord- og bænkesæt ved Lading sø

Fredningsnævnet modtog den 2. maj 2022 en henvendelse fra Borgerforeningen i Lading Fajstrup om udskiftning af bord- og bænkesæt ved Lading sø på matr.nr. 12d Lading By, Lading. Ejendommen ejes af Favrskov Kommune.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. maj 1963 om fredning af Lading sø med omgivelser. Det blev om baggrunden for fredningen anført, at der er tale om et areal, som det på grund af dets naturskønhed og beliggenhed må anses for ønskeligt at bevare fri for bebyggelse eller andre foranstaltninger, der kan ødelægge eller forringe det for almenheden. Det er fredningens formål at bevare Lading sø og søens nærmeste omgivelser og udsigten til søen.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at landskabets udseende og den stilhed, der hidtil har hersket over det, bevares for fremtiden og ikke forstyrres ved opførelse af bygninger eller af andre faste eller transportable konstruktioner af nogen som helst art eller af bygningslignende genstande så som boder, skure, drivhuse, garager, bådehuse eller lignende som eksempelvis vogne, der tidligere har været anvendt som jernbanevogne, eller både, ved indrettelse af parkeringsplads eller lignende, ved anbringelse af friluftsklamer af nogen som helst art, ved beplantning ved vækster, der så som skovtræer og buske forhindrer udsigten hen over arealerne, ved afgravning af jord eller ved opfyldning af jord eller affald eller andet eller i det hele taget ved nogen som helst indgriben, der på nogen som helst måde ændrer tilstanden.

Fredningsnævnet meddelte den 28. maj 2020 efter en besigtigelse dispensation til at etablere lægivende beplantning på en strækning på 20 meter mod nord og 10 meter mod vest ved et mindre vandhul ved Lading sø på matr.nr. 11c Lading By, Lading. Der blev endvidere meddelt dispensation til at etablere en shelter og et bord- og bænkesæt (FN-MJØ-034-2020).

Sagens baggrund

Det fremgår af ansøgningen, at der på det rekreative område kaldet "udsigten" ved Lading sø er opsat bord- og bænkesæt, som er i så dårlig stand, at Borgerforeningen i Lading Fajstrup ønsker at udskifte dem for at sikre et fremtidigt sikkert brug af stedet og for at forebygge mod eventuelle uheld. Borgerforeningen ønsker ikke at ændre brugsmønstret for området, men vil blot vedligeholde de eksisterende faciliteter. Optimalt vil de gerne opsætte bord- og bænkesæt af genbrugsplast uden risiko for spredning af kemikalier som f.eks. ved trykimpregneret træ.

Favrskov Kommune har udtalt, at kommunen umiddelbart er positiv overfor projektet. Opsætning af bord- og bænkesæt af genbrugsplast anses umiddelbart som en fin løsning, men kommunen vil dog gerne forbeholde sig retten til, at sættet skal holdes i naturfarver, så det ikke skiller for meget ud i forhold til omgivelserne og fredningen. Et vedhæftet foto af et sort bord- og bænkesæt vil derfor være fint, idet det dog kan overvejes, om sort kan blive for varmt at sidde på, på meget solskinsrige dage.

Favrskov Kommune har videre udtalt, at nærmeste Natura 2000-område er ca. 8 km fra projektområdet. Det vurderes ikke at medføre nogen påvirkning på Natura 2000-områder og deres udpegningsgrundlag. Det vurderes heller ikke at have nogen påvirkning på bilag IV-arter.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling i Favrskov Kommune har udtalt sig positiv om projektet.

Projektområdet er markeret med blå firkant på følgende kortmateriale:

De nuværende forhold med tre bord- og bænkesæt fremgår af følgende foto:

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Lading sø med omliggende arealer betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til projektet, da der er tale om udskiftning af eksisterende bord- og bænkesæt, der med sin placering ikke har nogen betydning for oplevelsen af fredningen.

Ejendommen ejes af Favrskov Kommune, og dispensationen meddeles på den baggrund og i lyset af kommunens bemærkninger i sagen på vilkår om, at kommunen skal godkende de konkrete bord- og bænkesæts udformning, herunder materialer og farvevalg.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjørn Rømer Westh (ministerudpeget medlem),
2. Tommy Højer (kommunalt valgt medlem),
3. Borgerforeningen i Lading Fajstrup,
4. Miljøstyrelsen,
5. Favrskov Kommune,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Favrskov,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Favrskov,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet centralt,
12. Friluftsrådet, Kreds Østjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 5. marts 2025

FN-MJØ-184-2024. Nyt boligområde ved Lading sø

Fredningsnævnet modtog den 10. december 2024 en ansøgning fra Uffe Aggergren om dispensation til at opføre et nyt boligområde ved Lading sø på dele af hans ejendomme matr.nr. 12e og 12h Lading By, Lading.

Fredningsnævnet har anmodet Favrskov Kommune om at afgive en udtalelse til brug for sagens behandling, men har ikke modtaget en sådan udtalelse.

Fredningsnævnet meddeler ikke dispensation.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. maj 1963 om fredning af Lading sø med omgivelser. Det blev om baggrunden for fredningen anført, at der er tale om et areal, som det på grund af dets naturskønhed og beliggenhed må anses for ønskeligt at bevare fri for bebyggelse eller andre foranstaltninger, der kan ødelægge eller forringe det for almenheden.

Det er fredningens formål at bevare Lading sø og søens nærmeste omgivelser og udsigten til søen.

Fredningen har bl.a. følgende indhold:

”Den fredning, som bestemmes ved nærværende kendelse, går ud på at bevare Lading Sø og denne søs nærmeste omgivelser i samme tilstand, som den nu findes i, og som den længe har været i, og udsigten til søen, og for at søge det formål opnået bestemmes det, at søen og landskabets nuværende terræformer ikke ved menneskelig indgriben på nogen som helst måde må forandres umiddelbart eller middelbart, og at de fredede jordarealer, agre og enge også for fremtiden kun må benyttes til landbrugs-mæssig dyrkning, høstet eller græsning på samme måde som hidtil og således, at landskabets udseende og den stilhed, der hidtil har hersket over det, bevares for fremtiden og ikke forstyrres ved opførelse af bygninger eller af andre faste eller transportable konstruktioner af nogen som helst slags derunder også transformatorstationer, tankanlæg og lignende, ved anbringelse – midlertidigt eller varigt – bortset fra de allerede bebyggede arealer af flagstænger, radio- eller fjernsynsantennener eller master eller andre indretninger til luftledninger af hvilken som helst slags eller af bygningslignende genstande så som boder, skure, drivhuse, garager, bådehuse eller lignende som for eksempel vogne, der tidligere har været anvendt som jernbanevogne, eller både, ved indrettelse af parkeringsplads eller lignende, ved anbringelse af friluftsreklamer af nogen som helst slags, ved beplantning ved vækster, der så som skovtræer og buske hindrer udsigten hen over arealerne, ved afgravning af jord eller ved opfyldning af jord eller affald eller andet eller i det hele taget ved nogen som helst indgriben, der på nogen som helst måde ændrer tilstanden.

...

Såvel egne hegn som fælleshegn skal rejses og vedligeholdes således, at udsigten fra de offentlige veje til søen ikke forringes eller udelukkes. ...

Under hensyn til nærværende kendelse kan dog de bygninger, der hører til de landbrug eller håndværksvirksomheder, hvis jorder eller grunde helt eller delvis ligger inden for det nu fredede område, uden nævnets tilladelse udvides, ombygges eller flyttes af hensyn til en naturlig forandring eller forbedring af den pågældende virksomhed. Og nævnet kan, når det skønner det naturligt, tillade anlæg af frugtplantager inden for det fredede område.”

Det blev i tilknytning til denne formulering af fredningens indhold besluttet, at det dog skal være tilladt at etablere master til luftledninger til brug for bygninger mv., som ifølge fredningsbestemmelserne lovligt kan opføres, såsom f.eks. udflyttede gårde.

Der blev den 30. januar 1974 truffet en tillægsafgørelse til fredningen, hvorved Overfredningsnævnet bestemte, at fredningen ikke er til hinder for, at der sker en forlægning af hovedlandevejen Aarhus-Viborg, så den passerer det fredede område som vist på fredningskortet. Jordarbejderne skal udføres så skånsomt som muligt i forhold til landskabet og udsigten fra vejen.

Fredningsnævnet meddelte den 27. august 2002 dispensation til at genopføre en fiskerhytte på matr.nr. 2a Fajstrup By, Lading beliggende ved Lading Sø (j.nr. 37/2002). Det blev ved fredningsnævnets forudgående besigtigelse oplyst, at der det pågældende sted havde været en fiskerhytte "i mands minde". Fiskerhytten ønskedes genopført til brug for de lokale fiskere til brug for både privat og erhvervsmæssigt fiskeri. Ansøgningen omfattede en tro kopi af den tidligere fiskerhytte på 8 x 4 meter, i alt 32 m² med en højde inkl. tag på ca. 3,20 meter og med raftevæg i mørke farver og stråtag. Fredningsnævnet anførte følgende begrundelse for dispensationen:

"Fredningsnævnet lægger til grund, at den tidligere fiskerhytte var til stede ved gennemførelse af fredningen i 1963.

Herefter, og da der i dag ligger reminiscenser fra den tidligere hytte på grunden, finder fredningsnævnet ikke, at en genopførelse af fiskerhytten vil være i strid med fredningens formål, hvorefter fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler tilladelse til det ansøgte. Tilladelsen gives på vilkår at byggeriet udføres i overensstemmelse med de givne oplysninger. Endvidere skal fiskerhytten placeres i retning nord/syd, således at fiskerhyttens gavl vender mod vejen. Den allerede eksisterende beplantning omkring fiskerhytten skal bibeholdes, og der skal etableres en sådan beplantning, at der i alt er slørende beplantning omkring fiskerhytten mod nord, øst og vest."

Fredningsnævnet meddelte den 10. juni 2006 dispensation til at opføre en løsdriftsstald på 192 m² på matr.nr. 10f Fajstrup By, Lading (journal nr. 11.01.2006-76). Det fremgår af dispensationen, at ejendommen var et nedlagt landbrug uden landbrugspligt med et jordtilliggende på ca. 1,3 ha. Ejendommen var i forvejen bebygget med en bolig på 140 m² og et udhus/garagebygning på 101 m². Der var lejekontrakter på yderligere 7 ha græsningsarealer omkring ejendommen. Bygningen var med facader af sortmalet træ og med tagpap på taget og med en placering vest for den øvrige bebyggelse, så der blev etableret en gårdsplads omgivet af tre længer. Bygningen skulle bruges som løsdriftsstald til får og heste og til opbevaring af foder og hø.

Århus Amt havde indstillet til fredningsnævnet, at der blev meddelt dispensation og havde i den forbindelse anført, at bygningen var nødvendig for at etablere græsning på de fredede arealer, hvilket understøttede fredningens formål og både af hensyn til naturen og landskabet var mere hensigtsmæssig end traditionel landbrugsdrift.

Fredningsnævnet anførte i begrundelsen for at meddele dispensation, at bygningens placering i god afstand fra Lading Sø med det bagvedliggende skovområde og med ejendommens øvrige bygninger beliggende mellem den nye bygning og søen betød, at byggeriet ikke ville forringe udsigten over søen med omgivelser, ligesom bygningens udformning med diskrete træfacader passede godt til den skovklædte baggrund. Der blev endvidere henvist til, at bygningen var nødvendig for at etablere græsning på de fredede arealer, og at det understøttede fredningens formål.

Fredningsnævnet meddelte endvidere den 13. juni 2011 dispensation til at ombygge og udvide et stuehus på matr.nr. 10f Fajstrup By, Lading (jnr. 8901-01.2009.90). Stuehuset på 140 m² blev ved projektet udvidet til 294 m² primært ved at inddrage tagetagen til beboelsen. Bygningens grundplan blev alene udvidet med 2,25 meter i bredden og 3 meter i længden. Huset havde i forvejen høj rejsning på taget, da det var med uudnyttet tagetage. Fredningsnævnets flertal begrundede dispensationen med, at projektet var i harmoni med de øvrige bygninger på ejendommen, og at projektet med ejendommens placering tæt på skovbrynet og i yderkanten af fredningen ikke var i strid med fredningens formål.

Ansøgningen

Det fremgår af Uffe Aggergrens ansøgning, at den omfatter dispensation til at opføre en række åben-lav boligbebyggelse på en mindre del af matriklerne 12e og 12h Lading By, Lading syd for Viborgvej, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Der anmodes alternativt om ændring af fredningen, jf. § 50, stk. 5.

På det følgende oversigtskort er det fredede område skraveret med turkis, mens projektområdet er indtegnet med rødt:

Matriklerne er ubebyggede landbrugsarealer på henholdsvis ca. 14,37 ha og 7,91 ha, som han har dyrket i forbindelse med sit landbrug, siden han købte matriklerne i 1996. Matriklerne ligger samlet mellem den trafikerede Viborgvej og Lading sø. Den offentligt tilgængelige grusvej, Søvejen, løber igennem matriklerne, som er et fladt marklandskab, men med et stort kotefald fra matriklernes top ved Viborgvej i kote 70-72 til Lading sø i kote 50. Hele matr.nr. 12h og størstedelen af matr.nr. 12e er omfattet af fredningen. Han forventer også at søge om tilladelse til at bebygge den del af matr.nr. 12e, som ikke er omfattet af fredningen, da Favrskov Kommune i den nye helhedsplan har foreslået bebyggelse på arealet.

Det fremgår af fredningen, at området skal friholdes for bebyggelse, som kan ødelægge eller forringe det for almenheden. Det fremgår ligeledes at en tillægsfredning af 30. januar 1974, at fredningen ikke hindrer en forlægning af en hovedvej til at passere igennem fredningen.

Der er endvidere givet dispensation til tre markante bygninger indenfor fredningen. Der er således givet dispensation til et nyt stuehus på Lyngballevej 32 den 13. juni 2011, en løsdriftstald på 192 m² på Lyngballevej 32 den 10. juli 2006 og en fiskerhytte på matr.nr. 2a Fajstrup By den 27. august 2002.

Ansøgningen sker for at forbedre udbuddet af boliger i Lading-området i sammenhæng med Favrskov Kommunes fremtidige planer om at styrke boligudvalget i Lading som udpeget centerby. Byrådet har vedtaget et forslag til bæredygtigheds- og strategiplan for kommunen, som går ud på at forbedre boligtilbud i kommunen især i de mindre landsbyer, så landsbyerne kan vokse og skabe rammerne for familier i fremtiden. Det vil han

gerne bidrage med ved at skabe rammerne for et grønt boligområde med fri og nem adgang til det flotte naturområde ved Lading Sø.

Matriklernes dyrkes landbrugsmæssigt, og det betyder, at offentligheden ikke kan benytte sig af muligheden for at færdes på arealerne og komme tættere på Lading sø og nyde den. Der er meget sumpet tæt ved Lading sø, så det er i forvejen ikke til at komme helt tæt på søen. En ændring af en mindre del af markerne fra landbrugsmarker til boligområde vil give borgerne bedre muligheder for at nyde søen.

Som det fremgår af de plantegninger, der er vedlagt ansøgningen, vil det være muligt at etablere åben-lav bebyggelse på en måde, så udsigten fra Viborgvej ikke ødelægges eller forringes væsentligt. Ved bl.a. at etablere boliger med naturmateriale som facader og flade tag med græs på og ved ikke at etablere tæt-lav bebyggelse, vil man kunne bibeholde udsigten fra vejen, og boligerne vil naturligt falde ind i omgivelserne, f.eks. ved at lave udsigtskorridorer mellem bygningerne. Med det store kotefald fra Viborgvej ned til Lading sø vil man ligeledes kunne placere boligerne strategisk godt, så boligerne ikke vil skæmme udsigten væsentligt, idet man vil kunne kigge over boligerne ned til søen.

Boligerne vil ligeledes blive placeret i en afstand af omkring 460 meter fra søen, hvormed søen ikke vil blive påvirket af bygningerne.

De nævnte tidligere meddelte dispensationer fra fredningen skaber præcedens for en dispensation til at bygge boliger på matriklerne. Det kan ikke tillægges betydning, om de andre ejendomme er beliggende ved Viborgvej, når de er inde for samme fredning. Det kan derfor forventes, at denne ansøgning vil blive behandlet på samme måde. Den planlagte placering af boligerne er også længere væk fra søen end afstanden fra stuehuset og løstalddriften på Lyngballevej til søen.

Der har endvidere i en årrække været et stort fokus fra politikerne på at få omdannet landbrugsmarker til mere naturvenlige områder. Derfor er det kun positivt at få omdannet et mindre areal lige ved Viborgvej med landbrug med brug af pesticider mv. til et grønt boligareal, hvor der også er mulighed for at etablere grønne områder rundt om boligerne.

Fredningens areal er ligeledes mærkværdigt, da der i forvejen er en række arealer langs Viborgvej, hvor man stadig kan se/nyde Lading sø fra vejen, men som ikke er omfattet af fredningen. Dermed virker der til at have været foretaget en forskelsbehandling af matriklerne, da fredningen blev vedtaget. Der kan endvidere stilles spørgsmålstejn ved fredningens formål, da Viborgvej i dag er en meget trafikeret vej med tung trafik, som ikke lægger op til at være en udsigtsplacering, hvor man kan stå og nyde naturen. Han tror ikke, at der er mange, som nyder at stå på Viborgvej i støv og støj fra trafikken og se ned over markerne. Han håber derfor, at fredningsnævnet kan se fornuften i at udvikle Lading by i forhold til boligtilbud, naturen og naturturismen.

Bebyggelsens udformning er illustreret nærmere i ansøgningsmaterialet.

Fredningsnævnets formand orienterede ved sagens modtagelse Uffe Aggergren om, at en sag om ændring af en fredning alene kan rejses af miljøministeren, Favrskov Kommune eller Danmarks Naturfredningsforening. Hvis fredningsnævnet måtte finde, at det ansøgte byggeri er i strid med fredningen og derfor ikke kan meddele dispensation, kan fredningsnævnet således ikke på baggrund af ansøgningen behandle en sag om ændring af fredningen.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling i Favrskov Kommune har fremsat indsigelse mod, at der meddeles dispensation, da naturfredningsforeningen ikke kan acceptere byggeri indenfor fredningen, uanset om det er søgt placeret under udsigten.

Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 18. februar 2025 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Tommy Højer. Endvidere deltog Uffe Aggergren, Favrskov Kommune ved Stine Degn Schölarth og Danmarks Naturfredningsforening ved Alfred Borg.

Martin Møller-Heuer henviste indledningsvis til, at fredningsnævnet vil træffe afgørelse i dispensationssagen, men ikke har kompetence til at rejse en fredningssag, hvis der ikke kan meddeles dispensation som følge af fredningen og dens forbud mod bebyggelse. Det kan ikke forventes, at sagens udfald vil blive meddelt på besigtigelsen, da det er nødvendigt med en gennemgang af de andre sager, som Uffe Aggergren har påberåbt sig til støtte for, at han skal have en dispensation, og da fredningsnævnet ikke på forhånd har fået Favrskov Kommunes stillingtagen til projektet.

Uffe Aggergren oplyste supplerende, at der formentlig vil kunne blive tale om op til 8-10 huse både på området i fredningen og området udenfor fredningen. De tegninger, han har indsendt, er blot eksempler på, hvordan byggeriet kan udformes, men det kan også udformes anderledes. Der er påtænkt parcelhusgrunde, men der kan også blive tale om ældre- eller seniorboliger, hvis Favrskov Kommune hellere vil det. Han vil i øvrigt gerne eventuelt også opfylde et ønske fra områdets borgere om at etablere en trampesti hen over markerne til Lading sø og rundt om søen, men han ved ikke, om det kræver fredningsnævnets dispensation.

Stine Degn Schölarth oplyste, at hun ikke er bekendt med, at det ansøgte projekt skulle være på foranledning af Favrskov Kommune. Kommunen har for nylig påbegyndt det indledende arbejde med en helhedsplan for Lading by og skal til at igangsætte borgerinddragelse om de forskellige ideer/ønsker. Kommunen har derfor endnu ikke taget stilling til projektet. Der er i øvrigt i givet fald også andre bindinger i området, der også skal ses på. Efter den nuværende tidsplan vil der i november 2025 foreligge en helhedsplan, dog alene med omtrentlige og således ikke præcise placeringer af områder, som kommunen ønsker udviklet.

Danmarks Naturfredningsforening henviste til foreningens skriftlige indsigelse i sagen. Naturfredningsforeningen er omvendt positivt indstillet til den omtalte trampesti.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Lading sø med omliggende arealer betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det bemærkes indledningsvis, at de afgørelser, der ud fra lighedsbetragtninger er påberåbt som grundlag for, at der skal meddeles dispensation til det ansøgte projekt, omhandler dispensation til genopførelse af en fiskerhytte på 32 m², opførelse af en løsdriftsstald på 192 m², der var nødvendig for at etablere græsning på de fredede arealer til understøttelse af fredningens formål, og en mindre bygningsmæssig udvidelse af et eksisterende stuehus.

Disse afgørelser er ikke sammenlignelige med et projekt med en helt ny byudvikling med op til 8-10 boliger.

Det er fredningens formål bl.a. at bevare udsigten til Lading sø.

Det er uanset bebyggelsens udformning utvivlsomt, at den vil medføre en markant indskrænkning af den fri udsigt over Lading Sø, der i dag er fra Viborgvej.

Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at projektet er i strid med fredningen, og at der derfor ikke i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 er hjemmel til at meddele dispensation til det ansøgte projekt.

Fredningsnævnet bemærker i øvrigt, at fredningsnævnet under alle omstændigheder ikke ville meddele dispensation til at opføre en ny bydel i en fredning, som helt klart udtaler ikke alene et forbud mod bebyggelse, men et forbud mod stort set ethvert tiltag, som kan have en negativ betydning for udsigten over Lading sø.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen

udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Tommy Højer,

3. Uffe Aggergren,
4. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø,
5. Favrskov Kommune,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Favrskov,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Favrskov,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet centralt,
12. Friluftsrådet, Kreds Østjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.